

**Сумський державний педагогічний університет  
ім. А.С.Макаренка**

**БІБЛІОТЕКА**

**СПАДЩИНА А.С. МАКАРЕНКА  
І ПЕДАГОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ  
СУЧАСНОСТІ**

**(До 120-річчя від дня народження)**

**Біобібліографічний покажчик**



**Суми  
2008 рік**



**Сумський державний педагогічний університет  
ім. А.С.Макаренка**

**БІБЛІОТЕКА**

**СПАДЩИНА А.С. МАКАРЕНКА  
І ПЕДАГОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ  
СУЧАСНОСТІ**

**(До 120-річчя від дня народження)**

**Біобібліографічний покажчик**

**Суми  
2008 рік**

УДК 016:929:37.013.2(09)  
ББК 74.03(2)6-8  
С 71

Рекомендовано до друку рішенням редакційно-видавничої ради  
Сумського державного педагогічного університету  
ім. А.С.Макаренка

Укладачі: директор бібліотеки З.М.Горова;  
заступник директора бібліотеки І.В.Сенча;  
провідний бібліотекар О.І.Борисенко

Відповідальний за випуск проректор з наукової роботи, кандидат хімічних  
наук, доцент В.В.Бугаєнко

**С 71 Спадщина А.С. Макаренка і педагогічні пріоритети сучасності:**  
До 120-річчя від дня народження: Біобібліографічний покажчик / Укл.:  
З.М.Горова, І.В.Сенча, О.І.Борисенко; Худож. оформл.: І.В.Сенча. – Суми:  
СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. – 104 с.

А.С.Макаренко – радянський педагог і письменник, один з фундаторів радянської системи дитячо-підліткового виховання. Здійснив безприкладний в педагогічній практиці досвід масового перевиховання дітей-правопорушників у трудовій колонії ім. М.Горького і дитячій комуні ім. Ф.Е.Дзержинського. Розробив теорію і методику виховання в колективі, зробив вагомий внесок у теорію сімейного виховання.

Вивчення педагогічної спадщини А.С.Макаренка у контексті сучасних проблем професійного навчання і виховання показує, що значення спадщини А.С.Макаренка виходить за рамки позначених проблем: його ідеї можуть бути нині орієнтирами у розв'язанні соціальних і економічних питань будь-якого сучасного суспільства.

Бібліографічний покажчик розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, пошукачів, викладачів та керівників закладів освіти різного типу, працівників управлінь, відділів освіти при обласних, міських та районних держадміністраціях, студентів.

УДК 016:929:37.013.2(09)  
ББК 74.03(2)6-8

## Передмова

Талановитий педагог ХХ ст. А.С. Макаренко зробив вагомий внесок у розробку теорії колективного виховання. Основоположним принципом педагогічної системи педагога є принцип виховання в колективі, який розглядався як універсальний метод виховання, що є загальним і єдиним, а водночас дає можливість кожній окремій особистості розвивати свої здібності, зберігати свою індивідуальність, йти вперед шляхами своїх нахилів.

А.С.Макаренко розробив і апробував методику колективного виховання, технологію її втілення. Відомий педагог залишив у спадщину нащадкам не лише теоретичні праці із зазначеної проблеми, а й художні твори, в яких наочно продемонстрував головні засади власної педагогічної системи.

Творами, які й сьогодні не втратили своєї актуальності, є романи „Педагогічна поема” і „Прапори на баштах”. У них автор подав приклади реалізації методів виховного впливу на особистість у колективі.

Видатний педагог А.С.Макаренко вніс свій внесок у створення методики педагогічного впливу. Йому належить пріоритет у теоретичному узагальненні досвіду використання таких нових методів, які не були відомі старій педагогіці, як вимога, перспектива і суспільна думка. Принципово повному він трактував і роль покарання, відстоюючи його роль у системі виховання. „Я під цілями виховання, – зазначав А.Макаренко, – розумію програму людської особи, проблему людського характеру, причому в поняття характеру я вкладаю весь зміст особистості, тобто і характер зовнішніх проявів, і внутрішньої переконаності, і політичне виховання, і знання, і геть усю картину людської особи; я вважаю, що ми, педагоги, повинні мати таку програму людської особи, до якої ми повинні прагнути”.

А.С.Макаренко одним із перших вдало реалізував на практиці найважливіший принцип того часу – органічне поєднання навчання з виробничою працею вихованців.

У своїй педагогічній творчості А.С.Макаренко розробив такі основні проблеми виховання, як: виховання, поєднання навчання з виробничою працею, естетичне і етичне виховання, виховання почуття обов’язку, чесності і правдивості, фізичне виховання. Але головною проблемою, яку він теоретично і практично вирішив, була проблема дитячого колективу, яка визначила вирішення всіх інших проблем. У цьому його знаний внесок у теорію і практику педагогічної науки. За твердженням М.Д.Ярмаченка, „...науково-педагогічна спадщина Антона Макаренка збагатила педагогічну науку в її основних, найважливіших аспектах”.

А.С.Макаренко сприймається сьогодні як зодчий духовного світу підлітків і дітей. Головним у гуманізмі його педагогічної діяльності є максимальна повага до людини і разом з тим максимальна вимогливість до неї. Повага і вимогливість – подвійний діалектичний принцип виховання. Сміливий новатор, обравши індуктивну, дослідну перевірку за постійне

явище у своїй виховній діяльності, доповнив її історико-логічним підходом до педагогічного досвіду минулого. Він розвинув передові ідеї вітчизняної педагогічної науки й практики і наповнив їх сучасним змістом, знайшов нові можливості застосування багатьох із них. Останнім часом з'явилася низка праць про педагога, в яких його педагогічні погляди і діяльність піддаються нищівній критиці. Його називають „яничаром”, носієм авторитарної, тоталітарної педагогіки. З огляду на суперечливість епохи, в яку жив і працював А.С.Макаренко, ці оцінки не є цілком об'єктивними. В умовах терору, репресій проти української інтелігенції А.С.Макаренко робив усе, аби захистити знедолених дітей, повернути їх до повноцінного життя.

Як зазначав у своїх працях академік І.Зязюн, оцінкою педагогічного досвіду А.Макаренка є те унікальне в історії педагогіки явище, що жоден з його вихованців, котрі прибували до нього як індивіди з девіантною поведінкою, не став у житті злочинцем. Спогади колишніх вихованців А.Макаренка та дослідників його педагогічного досвіду підтверджують, що виховна система А.Макаренка давала кінцевий результат: виховувала особистостей соціально адаптованих, оптимістичних і морально здорових.

Вся система Макаренка орієнтована на виховання соціально активної, творчої особистості. Підтвердженням результативності цієї системи стали сотні його вихованців, повернуті ним до творення активного, красивого життя, які і в мирний, і у воєнний час виявили високі громадянські якості.

За своєю результативністю система А.Макаренка залишається необхідною для нинішньої школи і педагогіки. У світі немає більше такого педагогічного досвіду, щоб з трьох тисяч дітей, які до перебування у виховному закладі мали досвід асоціальної поведінки, жоден не потрапив згодом до закладів перевиховання.

На сучасному етапі реформування загальноосвітньої школи дедалі більшою є потреба пошуку ефективних педагогічних ідей і механізмів у класичній педагогічній спадщині. У цьому аспекті надзвичайно перспективним є звернення до багатогранної теоретико-практичної спадщини А.Макаренка, бо його виховна система – це одна з найефективніших в історії педагогіки.

Серцевину створеної А.Макаренко педагогічної системи становлять теоретичні основи методики згуртування дитячого колективу, формування найважливіших закономірностей його розвитку.

А.С.Макаренко вважав, що в глобальному плані формування і розвиток особистості можна розглядати як процес засвоєння нею соціальних програм спадкування, що склалися в суспільстві на даному історичному етапі. Цей процес направляє суспільство і здійснює його за допомогою спеціальних соціальних інститутів, у першу чергу системи освіти і виховання. Виховати людину в гармонії особистісного і соціального поза колективом – неможливо.

В основу формування педагогічної системи А.Макаренко поклав такі принципи виховання: поваги і вимоги; щирості і відкритості; принциповості; турботи і уваги; вправлення (вправи); загартування; ефективної праці;

виховання в колективі; співпраці з сім'єю; підтримки дитячої радості; гри; поєднання покарання і нагороди.

Сьогодні реформа школи в Україні спрямована на демократизацію й гуманізацію освітнього простору. Україна прагне побудувати громадянське суспільство. Перед школою постало завдання виховати громадянина – свідомого, активного, толерантного. Стало очевидно, що без виховання колективу, досвіду соціалізації цих завдань не вирішити.

Педагогічна громадськість знову звернулася до не використаного і занедбаного унікального досвіду А.Макаренка.

Все більше шкіл України в різних формах реалізують ідеї А.С.Макаренка про значення колективу у вихованні й про технологію його побудови, беруть на озброєння у виховній роботі досвід педагога у вихованні колективу як умови розвитку особистості й формування громадських якостей учнів: відповідальності за доручену справу, за товаришів, за суспільство. Особливістю цього процесу в нових умовах є те, що моделі організації учнівського колективу, на відміну від радянських часів, враховують специфіку соціального середовища, школи, досвід учителів і учнів.

Відбір джерел до даного покажчика здійснювався за допомогою літописів Книжкової палати України, рекомендаційних покажчиків, каталогів та картотек, що є на базі бібліотеки СумДПУ ім. А.С.Макаренка.

Біобібліографічний покажчик вміщує **665** бібліографічних описів.

В розділі бібліографії спочатку подані книги, потім – статті.

На повне розкриття інформації бібліографічний покажчик не претендує.

Біобібліографічний покажчик *„Спадщина А.С.Макаренка і педагогічні пріоритети сучасності”* є дієвою допомогою в навчальній та науковій роботі докторантам, аспірантам, здобувачам, магістрантам, професорсько-викладацькому складу, педагогам-теоретикам, педагогам-практикам, педагогам-дослідникам, керівникам закладів освіти різного типу, працівникам управлінь, відділів освіти обласних, міських та районних держадміністрацій, студентам, співробітникам бібліотек й знайде гідне місце у фондах книгозбірень.

## Життєвий та творчий шлях А.С.Макаренка

*Навчити людину бути щасливою неможливо,  
але виховати її так, щоб вона була щасливою,  
можна.*

Але одна справа повторювати ці слова, інша – залучати до радощів життя сотні знедолених і, здавалося б, безнадійних дітей. Три тисячі таких „безнадійних” пройшли крізь серце Антона Семеновича Макаренка і кожному з них він допоміг стати щасливим.



Антон Семенович Макаренко народився 13 березня 1888 року в старовинному містечку Білопільлі Сумського повіту Харківської губернії в сім'ї старшого маляра станційного депо. Він рано зрозумів батька – вимогливого й співчутливого, не терплячого бездіяльності та метушні. Батько, як ніхто інший, зміг прищепити майбутньому педагогу такий „навик духу”: „У людини повинна бути єдина спеціальність – бути великою людиною, справжньою людиною”.

У 1895 році юного Антона Макаренко віддали в Білопільське двокласне училище з п'ятирічним терміном навчання. Перший учень з'явився у Макаренка тоді, коли сам „педагог” вчився в третьому класі. Антон узявся навчати письма сина господаря будинку й так прилучив його до навчання, що той зміг вступити до міського училища.



У 1901 року після переїзду сім'ї у м. Крюків А.С.Макаренко вступив до Кременчуцького міського чотирікласного училища. Саме тут, під впливом вчителя Г.П. Камінського розвинулись літературні здібності майбутнього педагога. Згодом А.С.Макаренко присвятив Г.П. Камінському оповідання „Вчитель словесності”.

Влітку 1904 року, в 16-річному віці, Антон Семенович закінчив міське училище з відзнакою й продовжив навчання на однорічних педагогічних курсах при цьому ж училищі і по закінченню їх отримав звання вчителя початкових класів.



1 вересня 1905 року він розпочав педагогічну діяльність у Крюківському двокласному залізничному училищі, де викладав російську мову, літературу і малювання. У Крюківському училищі А.Макаренко працював 6 років і був переведений на посаду вчителя двокласного залізничного училища на станцію Долинську колишньої Херсонської губернії. При училищі – інтернат для дітей залізничників. Новий вчитель виконував обов'язки вихователя, возив дітей на екскурсії до Севастополя, Москви, Петербурга.

Він не відокремлював навчання від виховання, у нього одне впливало з іншого, доповнювало одне одного та було скріплено міцною прихильністю вчителя до дітей і дітей – до вчителя. Якщо додати сюди абсолютне почуття

справедливості, яке мав А.С.Макаренко, його рідкісну ерудицію, стає зрозумілим, на чому вже тоді тримався його незаперечний авторитет.



Після дев'яти років роботи на педагогічній ниві А. Макаренко в 1914 році вступив до Полтавського учительського інституту, де виявив великий інтерес до літературної творчості.

Головним в розумінні педагогіки для Макаренка стала формула К.Д.Ушинського: „Вплив особистості вихователя на молоду душу складає ту виховну силу, яку неможливо замінити ні підручниками, ні моральними сентенціями, ні системою покарань чи заохочень”.

К.Д.Ушинський, як відомо, виступав проти педагогів-чиновників (А.С.Макаренко таких навіть близько не підпускав до дітей), за духовну близькість вихователя та вихованця. Справа не в наслідуванні Ушинського. Важливим було те, що А.С.Макаренко зумів перенести його ідеї в нову

радянську дійсність, додавши в педагогіку ще й своє вчення про колектив.

З вересня 1916 року по березень 1917 року заняття А.С.Макаренка в інституті були перервані призовом в армію, але у зв'язку з короткозорістю, він був звільнений від військової служби і вже 15 червня 1917 року закінчив учительський інститут, одержавши золоту медаль за твір „Криза сучасної педагогіки”. Закінчивши навчальний заклад, Антон Семенович деякий час працював учителем зразкової школи при Полтавському учительському інституті, а в грудні 1917 року повернувся до м. Крюкова, де жила його овдовіла мати, і був призначений інспектором (директором) вищого початкового залізничного, училища, де в 1905 р. почав свою педагогічну діяльність.

Кременчуцький відділ народної освіти не підтримав новацій А.Макаренка і восени 1919 року він переїхав до м. Полтави. Спочатку завідував міським початковим училищем № 2, а з серпня 1920 року був призначений директором семирічної трудової школи № 10.

Але вже у вересні цього року Полтавський губернський відділ народної освіти доручив йому організувати в с. Ковалівці, за 6 кілометрів від Полтави, колонію для неповнолітніх правопорушників і завідувати нею.

Подвиг – „експеримент” був розпочатий 30 вересня 1920 року, коли А.С.Макаренко та його помічники – завуч Є.Ф.Григорович, завгосп

К.І.Сердюк та вчителька Л.М.Нікіфорова – склали ядро майбутнього колективу колонії ім. А.М.Горького під Полтавою.

А.С.Макаренко було 32 роки.

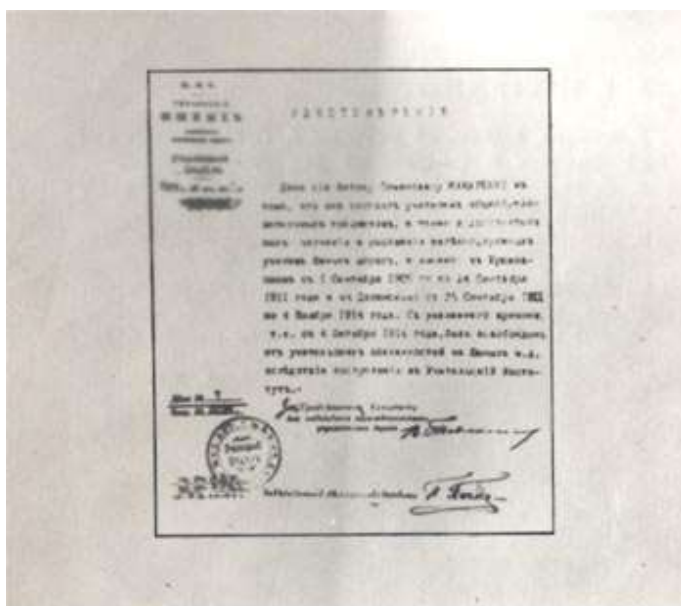


*Безпритульні діти*

У 1921 році колонії присвоїли ім'я М. Горького. 1926 рік колонія зустріла значними успіхами.

У 1923 році в Полтавській газеті «Голос праці» з'явилася стаття А.Макаренка «Колонія імені Горького», а в другій книжці полтавського журналу «Новими стьобаннями» («Новими стежками») — стаття «Досвід освітньої роботи в Полтавській трудовій колонії імені М. Горького».

У листопаді 1924 року закінчилося відновлення садиби Прочуханці, і колонія, доднині розсереджена в двох місцях, об'єдналася на берегах Коломака.



До літа 1925 року в колонії було 140 вихованців — 130 хлопчиків і 10 дівчаток. У цьому ж році вирішується питання про створення в колонії комсомольської організації. У 1926 році А.С.Макаренко виступив з доповіддю «Організація виховання важкого дитинства» на Всеукраїнській конференції дитячих городків. Доповідь справила велике враження на учасників зборів.



A firewood detachment. The driver of the first cart is Anton Bratchenko, and second from right in the background is Semyon Karabanov

### *Збір дров колоністами*



Colony members at work (1921)

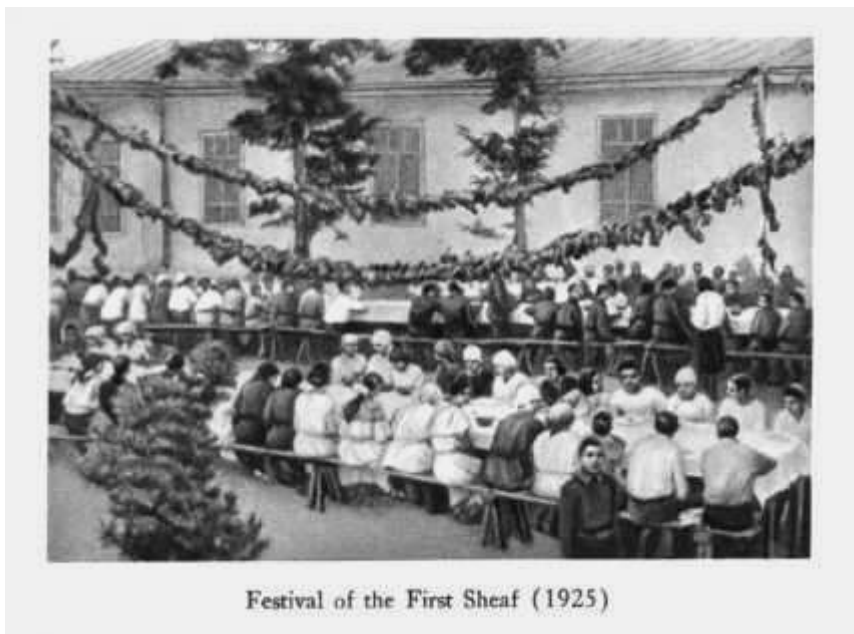
### *Колоністи за роботою*



A sentry guards the Gorky Colony banners

### *Вартовий охороняє стяг колонії*

У А. Макаренка виникає "думка про переселення колонії у м. Куряж, за 25 км від м. Харкова та об'єднання з Курязькою трудовою колонією".



Festival of the First Sheaf (1925)

### *Свято першого снопа*



The Commanders' Council. At the table is Ekaterina Grigoryevna

### *Збір командирів*

9 травня 1926 року Антон Семенович разом з 4 вихователями і 11 вихованцями виїхав в м. Куряж.

15 травня 1926 року колектив колонії імені Горького прибув в Куряж у повному складі. 26 березня 1927 року в Куряжі, де за 10 місяців сформувався новий, дружний колектив, святкували роковини народження М.Горького.



У червні 1927 року А.Макаренко був запрошений керівниками ДНУ України для участі в організації дитячої трудової комуні ім. Ф. Е. Держинського на околиці м. Харкова. У листопаді 1927 року він був призначений начальником комуні. Деякий час Макаренко працював одночасно у двох закладах - в колонії ім. М. Горького та в комуні ім. Ф. Е. Держинського. Педагогічну й адміністративну роботу в комуні А.Макаренко поєднував з літературною. Життя комуні ім. Ф.Е.Держинського Антон Семенович показав у художніх творах "Марш 30-го року", "ФД-1".

14 березня 1928 року на засіданні секції соціалістичного виховання Українського НДІ педагогіки була прийнята резолюція, яка засудила виховні методи А.С.Макаренка.

3 вересня 1928 року А.С.Макаренка був звільнений з посади завідуючого колонією ім. М.Горького.

Лише після втручання М. Горького та особистої зустрічі з І. Сталіним А.С.Макаренко був поновлений на роботі та призначений завідуючим комунією ім. Ф.Е.Держинського.

1929—1836 роки, в основному, пов'язані з роботою Антона Семеновича в комуні ім. Ф. Е. Держинського.

Ядром колективу комуністів стали 60 вихованців колонії, направлених в комуну ще в 1927 році. Пізніше, після звільнення А.С.Макаренка з Куряжа, до них приєдналися ще близько 100 горьковців.

15 січня 1928 року в комуні ім. Ф.Е.Держинського організували комсомол.

„До коммуны им. Держинского. Просю вашего распоряжения примите мальчека в коммуну. Товарищи командиры чтонибудь сделайте какие меры примите бо я ничего не сделаю ... уезжаю на посевкампанию ... примите меры какиенибудь или в СЛОН отправьте его...», — дослівно фіксує Макаренко у своїй записній книжці заяву одного зневіреного банька, який привів свого сина до комуні у квітні 1934 року.

Організувати роботу колоній і комун в умовах голоду і жалюгідного фінансування, відсутності прозаїчних речей, одягу, продовольства було вкрай

складно. Додамо до цього, що передані з підпорядкування Наркомосвіти установи мали нікчемну, навіть за розумінням того часу, матеріальну базу. Становлення колоній і комун могло відбутися лише за рахунок величезного ентузіазму тих, хто взявся керувати ними в цей непростий час.



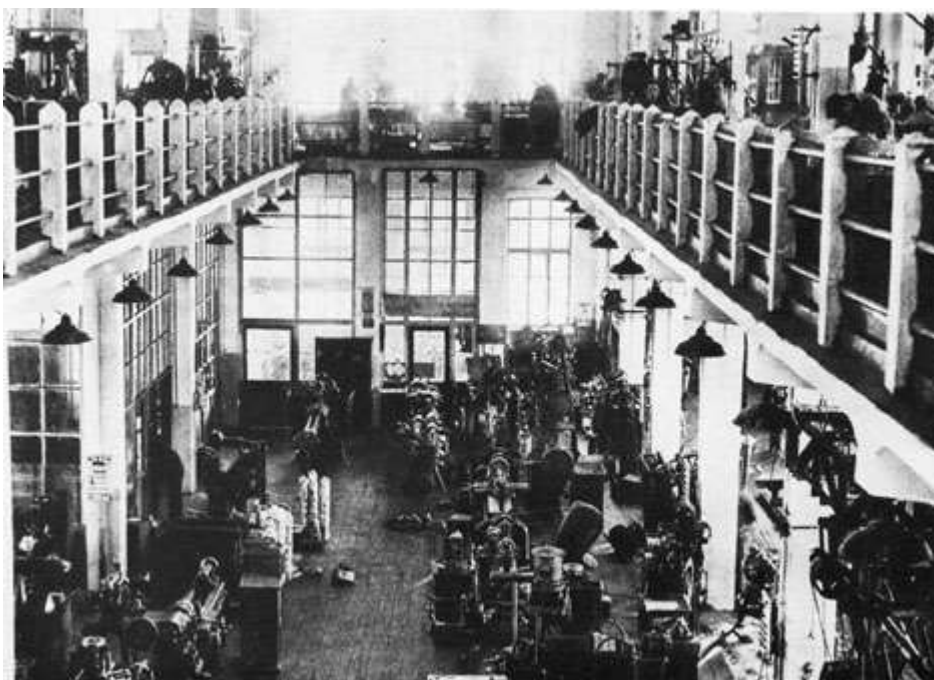
1 липня 1930 року комуна перейшла на повну самоокупність.

Комуна ім. Ф. Е. Дзержинського стала новим, новаторським, в методах виховання, закладом для неповнолітніх. Вона розвивалася в добу величних соціалістичних перетворень.

І „світ організованого створення людини” А.С.Макаренко будував у відповідності з новими умовами.

У травні 1931 році відбулася закладка нового заводу електроінструментів.

*Комуна ім. Ф.Е.Дзержинського*



*Завод електросвердлилок в комуні*



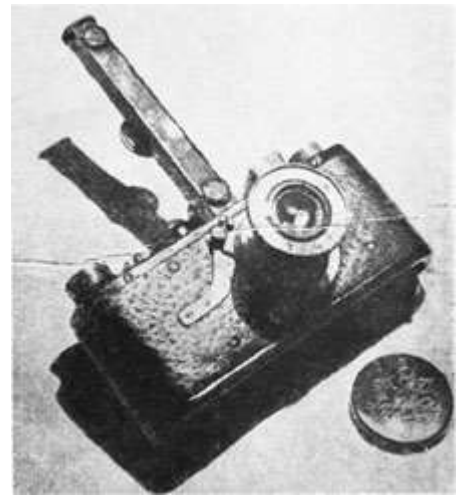
*Комунари за роботою*



У 1932 році побачила світ перша книга А. С. Макаренка „Марш 30-го року”.

7січня 1932 року в комуні урочисто був відкритий перший завод електросвердлилок. Підлітки виготовляли сучасні інструменти, звільнюючи державу від імпорту продукції вартістю більше 1-го мільйона золотом за рік. А незабаром запрацював завод фотоапаратів „ФЕД”.





*Фотоапарат „ФЕД”*

Поєднання школи з працею на передовому виробництві та різнобічний розвиток підлітків в численних творчих гуртках робили комуну „справжнім вікном в комунізм”, - як казав М.Горький. В своїх книгах „ФД-1”, „Марш 30-го року” та в повісті „Прапори на баштах” Макаренко докладно розповів про щасливе суспільство.



*Комуна ім. Ф.Е.Дзержинського у 1939 році*

У 1933-35 роках виходить у світ „Педагогічна поема”.

У 1934 році А.С.Макаренко було прийнято до Спілки письменників СРСР.

У вересні 1935 року А.Макаренка призначають на посаду заступника начальника відділу трудових колоній (ВТК) НКВС України, і він переїжджає до м. Києва. Керуючи колоніями України, він восени 1936 року одночасно завідував колонією в Броварах біля м. Києва.



*А.С.Макаренко разом зі своїми вихованцями*

У 1935 році у А.С.Макаренка виникла ідея проведення НКВС небаченого раніше огляду талантів серед вихованців колоній і комун. У Києві її підтримали. Про проведення підсумкового концерту доповіли в ЦК ВКП(б) України й одержали „добро” на проведення олімпіади колоній і трудкомун НКВС у приміщенні Київського ордена Леніна оперного театру.

Відділ трудколоній НКВС УРСР по крупинках збирав у колоніях і приймальниках-розподільниках України юних танцюристів, співаків, декламаторів і художників.

Особливо складно було залучити до участі в олімпіаді підлітків з дитячих приймальників-розподільників. Річ у тім, що в приймальники на короткий термін — до відправлення в колонію або до батьків, опікунів — потрапляли безпритульні діти, затримані міліцією на вулицях, у потягах тощо.

Проте ця публіка теж брала участь в олімпіаді й успішно. „Шквал захоплення і розчулення викликала наймолодша учасниця олімпіади Алла Красавіна з ворошиловградського розподільника, що танцювала „Яблучко”.

Основу програми складали виступи вихованців харківських установ — трудкомуні ім. Ф.Дзержинського і колонії ім. М.Горького.

Макаренко знав напам'ять не тільки репертуар своїх підопічних. Наприклад, з диригентом оркестру колоністів Іваном Волченком він був знайомий уже кілька років, ще з Куряжу. П'ятнадцятилітній вихованець, що прибув до колонії 1926 року, прилучився до музики і через два роки грав уже на всіх інструментах оркестру. Вступив на музичний рабфак.

На олімпіаді самодіяльний духовий оркестр під керуванням двадцятичотирьохлітнього Волченка був окрасою програми. Бетховен, Гуно, Бізе, Гулак-Артемівський — ось далекі не повний репертуар, підготовлений до огляду.

Герман Адлер, професійний диригент з Німеччини, що провів з оркестром кілька репетицій, свідчив: „Попри те, що більшість виконавців нещодавно взяли в руки свої інструменти, ще дуже молоді за своїм музичним стажем, — гра оркестру заслуговує своєї оцінки. Що стосується почуттів і розуміння стилю творів, вольової напористості, чуйності, спритності, і, особливо, гарячого старання — у них можуть повчитися іноді чимало професіоналів”.

Аудиторія, що заповнила Київський оперний театр 4 травня 1936 року, відома сьогодні зі збережених пам'яток і меморіальних дощок — С.Косіор, П.Постишев, Г.Петровський, І.Якір, В.Затонський, стахановці, воєначальники, творча громадськість столиці України.

Концерт вдався. В ньому взяли участь 350 вихованців колоній і комун. Глядачі побачили 25 номерів художньої самодіяльності, а у фойє — виставку художніх робіт колоністів.

За підсумками олімпіади нарком внутрішніх справ УРСР Балицький підписав наказ, який заохочував місячними окладами керуючих комунами. Самому А.С.Макаренкові оголосили подяку і також преміювали місячним окладом. І найважливіше — нарком заохотив не лише чиновників та персонал колоній і комун, а й 90 колоністів, комунарів і вихованців дитприймальників. Нагороди були найрізноманітніші: годинники, костюми, відрізи на сукню і навіть велосипед.

Наприклад, вихованка 1-ої трудової комуни ім. Ф.Е.Дзержинського М.Семенова в наказі наркома заохочена за „танці й організацію балетної групи в комуні стипендією в 100 рублів на місяць до закінчення балетної студії Харківського державного театру опери і балету”. Творчість М.Семенової, що створила в СРСР свій стиль у балеті, znana й оцінена у всьому світі. І ніхто ніколи не згадував про те, хто дав їй шанс отримати освіту.

Проте найкращою нагородою для учасників завершального етапу олімпіади був наказ наркома, підписаний 29 червня 1936 року, про випуск 255 найкращих вихованців трудкомун і трудколоній.

Чи не було все це — олімпіада, доставка вчорашніх безпритульних до Києва, в оперу, на оглядини керманічам Радянської України, своєрідним шоуподібним заходом, такими собі „Веселими хлоп'ятами” по-київськи у похмурі 30-ті?

Однозначно — не було! У присутності на концерті колоністів усіх без винятку тогочасних керівників України криється щось більше, ніж прагнення продемонструвати причетність до розв'язання проблеми безпритульності лише оплесками. Ті, хто був на завершальному концерті олімпіади, на власні очі переконалися, що з підлітка-злочинця можна виховати людину.

Демонстрація в Києві талантів малоліток з колоній і комун різко дисонувала зі словами К. Ворошилова, що стали бойовим гаслом у боротьбі з безпритульністю: „Гадаю, що ЦК повинен зобов'язати НКВС організувати розміщення не тільки безпритульних, а й бездоглядних дітей негайно і тим забезпечити столицю від наростання „дитячого” хуліганства. Що стосується даного випадку, то я не розумію, чому цих мерзотників не розстріляти. Невже потрібно чекати, поки вони виростуть ще в більших розбійників?” — пише він у листі від 19 березня 1935 року, надісланому на ім'я І.Сталіна, В.Молотова і М. Калініна.

Результати ініціативи К. Ворошилова відомі: було негайно прийнято постанову ЦВК і РНК СРСР від 7 квітня 1935 року „Про заходи боротьби зі злочинністю серед неповнолітніх”, відповідно до якої, кримінальна відповідальність за окремі види злочинів поширювався вже й на 12-літніх. До стрілянини по малолітнім, слава Богу, не дійшло.

Через два місяці після олімпіади А.С.Макаренко написав рапорт про звільнення і повідомив мотиви свого прохання.



„31 рік я завжди працював безпосередньо з дітьми, я не маю жодного досвіду роботи в адміністративному апараті, користь, принесена мною тут, дуже мизерна.

Після видання моєї книги „Педагогічна поема” на мене покладено багато літературних обов'язків, які я не в змозі виконувати, перебуваючи на

службі... Тому прошу Вас клопотатися перед Наркомом про якнайшвидше звільнення мене з посади помнач ОТК”.

17 вересня 1936 року рапорт А.С.Макаренка задовольнили — він одержує посаду старшого інспектора-консультанта з навчально-виховної роботи. Тепер він не обмежений рамками службових годин і заглиблюється в письменницьку діяльність.

З 1936 року Антон Семенович зайнятий виключно літературною працею. Він мріє написати про щастя „з такою точністю та виразністю, як про інші перемоги революції”. А.С.Макаренко постійно повторював, що хоче написати книгу про виховання, вміння бути щасливим.

В усіх літературних та педагогічних творах Макаренка втілений чіткий устрій нового радянського життя, заснований на пильній увазі до людини. „Без любові до людини не було б і Жовтневої революції”, - писав А.С.Макаренко.

У 1937 році А.С.Макаренко переїжджає до Москви й присвячує себе літературній і громадсько-педагогічній діяльності.

У 1937 році виходить його книга «Книга для батьків». У 1938 році— книга «Прапори на баштах».

На початку 1939 року А.С.Макаренко був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора. В лютому 1939 року А.Макаренко подав заяву про прийняття його кандидатом в члени ВКП(б), яка була підтримана партійним комітетом Союзу радянських письменників в березні того ж року.

У розквіті сил і задумів, 1 квітня 1939 року, на 52-му році життя А.С.Макаренко раптово помер від розриву серця в приміському потязі на станції Голіцино за 40 км на захід від Москви.

Похований на Новодівичому кладовищі в Москві.



"Якою б не була людина талановитою, якщо не буде вчитися на досвіді – ніколи не буде гарним педагогом", - говорив А.С.Макаренко.

У цьому весь Антон Семенович! Він не пропонував догм і готових рецептів. Тільки хист учителя, виховний вплив колективу та гідна мета, заради якої треба тяжко і наполегливо працювати!

"Все краще дітям" - лозунг, відомий з радянських часів, належав саме А. Макаренкові і був його людським кредо. Він будував свою "Школу Життя" в умовах громадянської війни і післявоєнної руїни, збираючи учнів на вокзалах та горищах, створюючи "шпанські колективи", які виховали еліту нашої Країни.

Колгоспники з усього Радянського Союзу приїздили за саджанцями до "шпанського саду", "шпанський" фотоапарат „ФЕД" назавжди поховав монополію Отто Цейса на легендарну "лейку". Вихованці Антона Макаренка мали найкращу освіту, на виробництві - передові технології.

Саме тому вислів Антона Семеновича: "Усі питання вирішує майстерність, яка базується на умінні, на кваліфікації" - став лозунгом японської корпорації "Тошиба". Бо саме такий підхід, на думку японських керівників, "виховує у працівників креативний (творчий) хист".

А метод "виховання в різновікових групах" - був запозичений Антоном Семеновичем з народної педагогіки, з стародавніх козацьких традицій виховання джур - зрушив моноліт традиційної буржуазної освіти.

За оцінкою ЮНЕСКО педагогічний досвід А.С.Макаренка на сьогоднішній день неперевершений в історії світової педагогіки.

Методика інтернатури, як найкоротший шлях передачі досвіду між людьми, використовується усіма високоцивілізованими та демократичними спільнотами світу. Пунктуальні німці, чопорні британці, працьовиті японці ведуть свої національні педагогіки шляхом, протореним нашим земляком. На Кубі, взагалі, учителів називають макареносами.

У 1988 році папський престол рекомендував вихователям католицьких шкіл вивчати та творчо використовувати педогічний досвід А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського – наших видатних земляків.

В духовному сенсі, творча спадщина А.С.Макаренка, є коштовним перлом у вінці української і загальнолюдської культури, а її автор має повне право називатися Кобзарем Світової Освітнянської Думки..

## Творча спадщина А.С.Макаренка

Творча спадщина А.Макаренка не обмежується часовими рамками її створення, тобто 20-30-ми роками ХХ століття, вона спрямована в майбутнє і не тільки може, а й повинна застосовуватися в сучасних умовах.

*М. Ярмаченко*



### Художні твори

#### *Оповідання:*

- З історії героїзму
- Додому хочу (розповідь колишнього колоніста)
- Три розмови
- Премія
- Симфонія Шуберта
- Випадок у поході
- Викладач словесності
- Доктор
- Н'ютонові кільця

#### *Романи та повісті:*

- Педагогічна поема
- Марш 30-го року
- ФД-1 (незакінчений нарис)
- Прапори на баштах
- Честь (повість)
- Книга для батьків
- Шляхи покоління (незакінчений роман)

## ***П'єси та сценарії***

- Мажор (п'єса в 4-х актах)
- Відрядження (кіносценарій)
- Справжній характер (кіносценарій)

## **Публіцистика**

### ***Виступи:***

- Деякі висновки з мого педагогічного досвіду
- Мої педагогічні погляди
- З досвіду роботи
- Художня література про виховання дітей

### ***Статті про педагогіку:***

- Ціль виховання
- Педагоги знизують плечима
- Воля, мужність, цілеспрямованість
- Проблеми виховання в радянській школі
- Виховання характеру в школі
- Виховання в сім'ї та школі
- Вибір професії
- Криза сучасної педагогіки
- Лист піонервожатому
- Розмова про виховання
- Сім'я та виховання дітей
- Про виховання
- Виховання громадянина
- Колектив і виховання особистості
- Про виховання громадянина
- З любов'ю та тривогою

### ***Статті про літературу:***

- Книги, які я чекаю
- Дитинство і література

### ***Статті про комунізм:***

- Комуністичне виховання та поведінка
- Про комуністичну етику
- Про особистість в суспільстві



- Радість творчої праці
- Справа партії
- Передбачається велика робота над собою
- Теорія і практика комуністичного виховання

### **Рецензії:**

- „Петро Перший” О.М.Толстого
- „Чапаєв” Д.Фурманова
- Закономірна невдача
- Шкідлива повість
- Героїчна боротьба
- Болшеві
- Розповіді про просте життя
- Випадок в „Зірці”
- Записки педагога
- Хлопчик з Уржума
- Мединський Г.А. „Бубонці”
- Відгук про роман О.Явича „Леонід Берестов”
- Відгук про рукопис „Золоті гроші”
- Відгук про повість О.М.Волкова „Перший повітроплавець”
- Відгук про повість „Республіка переможців”

### **Листи**

- Листування з М.Горьким (1925-1935)

### **Методичні матеріали**

- Методика організації виховного процесу
- Лекції про виховання дітей
- Проблеми шкільного радянського виховання
- Методика виховної роботи



## Бібліографія:

### Твори А.С.Макаренка

**Макаренко, А.С.** Вибрані педагогічні твори : Статті, лекції, виступи / А.С.Макаренко. – К. : Учпедвидавництво, 1950. – 303с.

**Макаренко, А.С.** Вибрані педагогічні твори : Статті, лекції, виступи / А.С.Макаренко. – К.-Х. : Учпедвидавництво, 1947. – 280с. – (АПН РСФСР).

**Макаренко, А.С.** Воспитание в советской школе / А.С.Макаренко. – М. : Просвещение, 1966. – 255с.

**Макаренко, А.С.** Избранные педагогические произведения : В 2-х т. Т.1 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1977. – 397с. – (Акад. пед. наук СССР. Пед. б-ка).

**Макаренко, А.С.** Избранные педагогические произведения : В 2-х т. Т.2 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1977. – 320с. – (Акад. пед. наук СССР. Пед. б-ка).

**Макаренко, А.С.** Избранные педагогические произведения : В 4-х кн. Кн.1. Лекции о воспитании детей / А.С.Макаренко. – М. : Акад. пед. наук РСФСР, 1949. – 163с.

**Макаренко, А.С.** Избранные педагогические произведения : В 4-х кн. Кн.2. Книга для родителей / А.С.Макаренко. – М. : Акад. пед. наук РСФСР, 1949. – 347с.

**Макаренко, А.С.** Избранные педагогические произведения : В 4-х кн. Кн.3. Флаги на башнях / А.С.Макаренко. – М. : Акад. пед. наук РСФСР, 1949. – 474с.

**Макаренко, А.С.** Избранные педагогические произведения : В 4-х кн. Кн.4. Педагогические произведения / А.С.Макаренко. – М. : Акад. пед. наук РСФСР, 1949. – 590с.

**Макаренко, А.С.** Избранные педагогические произведения : Статьи, лекции, выступления / А.С.Макаренко. – М. : Учпедгиз, 1946. – 302с. – (АПН РСФСР).

**Макаренко, А.С.** Избранные произведения : В 3-х т. Т.1. Педагогическая поэма / А.С.Макаренко. – 2-е изд., испр. – К. : Рад. шк., 1985. – 496с. : ил. – (Пед. б-ка).

**Макаренко, А.С.** Избранные произведения : В 3-х т. Т.2. Флаги на башнях. Книга для родителей. Авторские материалы, приложения, комментарии и примечания к повести "Флаги на башнях" и к "Книге для родителей" / А.С.Макаренко. – 2-е изд. – К. : Рад. шк., 1985. – 574с. : ил. – (Пед. б-ка).

**Макаренко, А.С.** Избранные произведения : В 3-х т. Т.3. Общие проблемы педагогики / А.С.Макаренко. – 2-е изд., испр. и доп. – К. : Рад. шк., 1985. – 590с. : ил. – (Пед. б-ка).

**Макаренко, А.С.** Избранные произведения : В 3-х т. Т.3. Общие проблемы педагогики / А.С.Макаренко. – К. : Рад. шк., 1984. – 576с.

**Макаренко, А.С.** Избранные произведения : В 2-х т. Т.1 / А.С.Макаренко. – К. : Рад. шк., 1983. – 517с.

**Макаренко, А.С.** Книга для батьків / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1980. – 325с.

**Макаренко, А.С.** Книга для батьків : Лекції про виховання дітей / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1972. – 336с. : ил. – (Б-ка для батьків).

**Макаренко, А.С.** Книга для родителей / А.С.Макаренко. – Л. : Лениздат, 1981. – 320с.

**Макаренко, А.С.** Лекции для родителей / А.С.Макаренко. – М. : Учпедгиз, 1940. – 119с.

**Макаренко, А.С.** Лекции о воспитании детей / А.С.Макаренко. – М. : Учпедгиз, 1952. – 95с.

**Макаренко, А.С.** Лекции о воспитании детей / А.С.Макаренко. – М. : Учпедгиз, 1947. – 103с. – (Родителям о воспитании).

**Макаренко, А.С.** Лекції про виховання дітей / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1948. – 89с.

**Макаренко, А.С.** Марш тридцатого года : Кн. для учителя / А.С.Макаренко. – 2-е изд., перераб., и доп. – М. : Просвещение, 1988. – 287с.

**Макаренко, А.С.** Методика організації виховного процесу / А.С.Макаренко. – К. : Рад. шк., 1951. – 98с.

**Макаренко, А.С.** Некоторые выводы из педагогического опыта / А.С.Макаренко. – М. : Просвещение, 1964. – 116с.

**Макаренко, А.С.** О воспитании в семье : Избр. пед. произведения / А.С.Макаренко. – М. : Учпедгиз, 1955. – 320с.

**Макаренко, А.С.** О воспитании молодёжи : Сборник избранных педагогических произведений / А.С.Макаренко. – М. : Трудрезервиздат, 1951. – 395с.

**Макаренко, А.С.** Педагогические сочинения : В 8-ми т. Т.1 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1983. – 366с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Педагогические сочинения : В 8-ми т. Т.2 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1983. – 512с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Педагогические сочинения : В 8-ми т. Т.3 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1984. – 512с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Педагогические сочинения : В 8-ми т. Т.4 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1984. – 399с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Педагогические сочинения : В 8-ми т. Т.5 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1985. – 336с.

**Макаренко, А.С.** Педагогические сочинения : В 8-ми т. Т.6 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1985. – 336с.

**Макаренко, А.С.** Педагогические сочинения : В 8-ми т. Т.7 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1986. – 296с.

**Макаренко, А.С.** Педагогические сочинения : В 8-ми т. Т.8 / А.С.Макаренко. – М. : Педагогика, 1986. – 336с.

**Макаренко, А.С.** Проблемы школьного советского воспитания / А.С.Макаренко. – М. : Учпедгиз, 1963. – 140с.

**Макаренко, А.С.** Проектировать лучшее в человеке / А.С.Макаренко. – Минск : Университетское, 1989. – 416с. – (Университет-школе).

**Макаренко, А.С.** Собрание сочинений : В 4-х т. Т.1 / А.С.Макаренко. – М. : Правда, 1987. – 572с.

**Макаренко, А.С.** Собрание сочинений : В 4-х т. Т.2 / А.С.Макаренко. – М. : Правда, 1987. – 542с.

**Макаренко, А.С.** Собрание сочинений : В 4-х т. Т.3 / А.С.Макаренко. – М. : Правда, 1987. – 508с.

**Макаренко, А.С.** Собрание сочинений : В 4-х т. Т.4 / А.С.Макаренко. – М. : Правда, 1987. – 573с.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.1. Педагогическая поэма / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1957. – 783с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.2. Марш 30 года. ФД-1. Мажор. Из истории коммуны им.Ф.Э.Дзержинского / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1957. – 527с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.3. Флаги на башнях / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1957. – 496с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.4. Книга для родителей / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1957. – 552с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.5. Общие вопросы теории педагогики. Воспитание в Советской школе / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1958. – 556с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.7. Публицистика. Рассказы и очерки. Статьи о литературе и рецензии. Переписка с А.М.Горьким / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1958. – 583с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.4. Книга для родителей. Лекции о воспитании детей. Выступления по вопросам семейного воспитания / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1951. – 534с.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.5. Общие вопросы теории педагогики. Воспитание в советской школе / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1960. – 556с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.6. Честь. Настоящий характер. Командировка. Полемические статьи / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1960. – 446с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.7. Публицистика. Рассказы и очерки. Статьи о литературе и рецензии. Переписка с А.М.Горьким / А.С.Макаренко. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1960. – 582с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Сочинения : В 7-ми т. Т.2. Марш 30 года. ФД-1. Мажор. Из истории коммуны им.Ф.Э.Дзержинского / А.С.Макаренко. – М. : АПН РСФСР, 1950. – 494с. : ил.

**Макаренко, А.С.** Твори : В 7-ми т. Т.1. Педагогічна поема / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1953. – 710с.

**Макаренко, А.С.** Твори : В 7-ми т. Т.2. Марш 30 року. ФД-1. Мажор. / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1953. – 440с.

**Макаренко, А.С.** Твори : В 7-ми т. Т.3. Прапори на баштах / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1953. – 446с.

**Макаренко, А.С.** Твори : В 7-ми т. Т.4. Книга для батьків. Лекції про виховання дітей. Виступи з питань сімейного виховання / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1953. – 523с.

**Макаренко, А.С.** Твори : В 7-ми т. Т.5. Загальні питання теорії педагогіки. Виховання в радянській школі / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1953. – 484с.

**Макаренко, А.С.** Твори : В 7-ми т. Т.6. Честь. Справжній характер. Командировка / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1953. – 422с.

**Макаренко, А.С.** Твори : В 7-ми т. Т.7. Оповідання і нариси. Статті про літературу і рецензії. Листування з О.М.Горьким / А.С.Макаренко. – К. : Радянська школа, 1955. – 499с.

**Макаренко, А.С.** Теория и практика коммунистического воспитания / А.С.Макаренко. – К. : Рад. школа, 1985. – 279с.

**Макаренко, А.С.** Трудовое воспитание / А.С.Макаренко. – М.: Просвещение, 1964. – 246с.

### **Постать А.С.Макаренка в дослідженнях**

**Бучківська, В.В.** Особистісно орієнтований підхід до виховання в педагогічній спадщині А.С.Макаренка : Автореф. дис...канд. пед. наук / В.В.Бучківська. – К. : Ін-т педагогіки, 2004. – 19с.

**А.С.Макаренко – педагог и писатель** : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося советского педагога и писателя. – Сумы, 1978. – 325 с.

**А.С.Макаренко і соціальна педагогіка** : Тези доповідей пед.читань до 115-річчя з дня народження А.С.Макаренка. – Суми : СумДПУ, 2003. – 70с.

**Макаренко А.С.** : Сборник, посвящен 90-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Львов : Вища школа, 1978. – 159с.

**Методические рекомендации для студентов к спецсеминару "А.С.Макаренко и современная школа"** / А.А.Сбруева, Г.П.Якубанец. – Сумы : СГПИ им.А.С.Макаренко, 1987. – 32с.

**Педагогическо-мемориальный музей А.С.Макаренко** : Путеводитель / П.Г.Лысенко. – Х. : Прапор, 1984. – 65с.

**Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современная школа: опыт и проблемы** / Л.О.Гордин. – Кишинев, 1987. – 176с.

**Полтавці про А.С.Макаренка** : Збірник статей-спогадів вихованців, друзів і колишніх співробітників А.С.Макаренка. – К. : Радянська школа, 1968. – 58с.

**Развитие идей А.С.Макаренко в теории и методике воспитания.** – М. : Педагогика, 1989. – 320с.

**Творча спадщина А.С.Макаренка в контексті світової педагогічної думки** : Метод.рекоменд.студентам до спецсеминару. – Суми : Б.в., 1998. – 74с.

**Творча спадщина А.С.Макаренка в контексті світової педагогічної думки** : Метод. рекомендації студ. – Суми : СумДПІ, 1997. – 39с.

**Творческое использование педагогического наследия А.С.Макаренко в воспитании будущих молодых рабочих** / Е.Д.Варнакова. – М. : Высшая школа, 1991. – 415с.

**Творческое наследие А.С.Макаренко и совершенствование подготовки педагогических кадров** : Тезисы докладов и выступлений на Всесоюзн. научно-практ. конференции, посвященной 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Полтава, 1988. – 368с.

**Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа** : Тезисы докладов и сообщений на республ. научно-практ. конференции, посвященной 100-летию со дня рождения выдающ. совет. педагога. – Сумы : СГПИ, 1988. – 340с.

**Удивительный человечище. Воспоминания об А.С.Макаренко.** – Х., 1959. – 160с.

**Бескина, Р.М.** Идеи А.С.Макаренка сегодня / Р.М.Бескина, М.Д.Виноградова. – М., 1988. – 80с.

**Виничук, Л.С.** А.С.Макаренко о воспитании сознательной дисциплины / Л.С.Виничук. – Київ : Вища школа, 1988. – 116с.

**Гетманец, М.Ф.** А.С.Макаренко - литературный критик / М.Ф.Гетманец. – Харків, 1971. – 65с.

**Гетманец, М.Ф.** А.С.Макаренко и концепция нового человека в советской литературе 20-30-х годов / М.Ф.Гетманец. – Харків, 1978. – 247с.

**Заплатников, Л.Т.** Педагогическая система гигиенического воспитания А.С.Макаренка / Л.Т.Заплатников, Н.П.Гребняк. – Донецк : Лебедь, 1998. – 40с.

**Каиров, И.А.** Слово о Макаренко / И.А.Каиров. – М. : Академия пед. наук РСФСР, 1963. – 24с.

**Карпенчук, С.Г.** На зорі макаренкознавства / С.Г.Карпенчук, М.М.Окса. – Мелітополь, 2000. – 96с.



**Козлов, И.Ф.** Педагогический опыт А.С.Макаренко : Книга для учителя / И.Ф.Козлов. – М. : Просвещение, 1987. – 159с.

**Кроль, Т.Г.** А.С.Макаренко. Биография. : Пособие для учащихся / Т.Г.Кроль. – М.-Л. : Просвещение, 1964. – 92с.

**Кудояр, Л.М.** Психологічні погляди А.С.Макаренка: Особистість. Діяльність. Соціальні об'єднання, колектив : Монографія / Л.М.Кудояр. – Суми : Сум. ДУ, 2005. – 340с.

**Лисенко, П.Г.** А.С.Макаренко і В.О.Сухомлинський / П.Г.Лисенко. – Кременчук, 1999. – 113с.

**Лисенко, П.Г.** Доля вихованців А.С.Макаренка / П.Г.Лисенко. – Кременчук, 1999. – 175с.

**Лисенко, П.Г.** Теорія і практика А.С.Макаренка в долях його вихованців / П.Г.Лисенко. – Кременчук, 1998. – 171с.

**Лисенко, П.Г.** Антон Семенович Макаренко. Життя і творчість в документах, фотографіях, ілюстраціях / П.Г.Лисенко, І.С.Убийвовк. – К. : Радянська школа, 1978. – 160с.

**Лысенко, П.Г.** Педагогическо-мемориальный музей А.С.Макаренко = А.С.Макаренко Pedagogical-Memorial Museum : Путеводитель / П.Г.Лысенко. – Х. : Прапор, 1988. – 75с.

**Медынский, Е.Н.** Антон Семенович Макаренко. Жизнь и педагогическое творчество / Е.Н.Медынский. – М.-Л. : 1949. – 128с.

**Михайлова, М.Н.** Макаренко Антон Семенович : Короткие методические рекомендации / М.Н.Михайлова, Е.Б.Ходос, Г.В.Чулкина. – М., 1978. – 20с.

**Морозова, Н.А.** А.С.Макаренко. Семинарий / Н.А.Морозова. – Л. : Учпедгиз, 1961. – 240с.

**Натанзон, Э.** Психолого-педагогические задания при анализе идеи А.С.Макаренко / Э.Натанзон. – Кишинев, 1970. – 255с.

**Нежинский, Н.П.** А.С.Макаренко и педагогика школы / Н.П.Нежинский. – К. : Радянська школа, 1976. – 261с. – (Педагогическая библиотека).

**Нежинский, Н.П.** А.С.Макаренко и современная школа / Н.П.Нежинский. – К. : Радянська школа, 1970. – 312с.

**Ніжинський, М.П.** Життя і педагогічна діяльність А.С.Макаренка / М.П.Ніжинський. – К. : Радянська школа, 1967. – (Педагогічна б-ка вчителя).

**Павлова, М.П.** Педагогическая система А.С.Макаренко и современность / М.П.Павлова. – М. : Высш. школа, 1980. – 287с.

**Ярмаченко, М.Д.** Сучасність педагогічної спадщини Макаренка : До 100-річчя з дня народження / М.Д.Ярмаченко. – К. : Т-во "Знання", 1988. – 48с.

**Ярмаченко, Н.Д.** Педагогическая деятельность и творческое наследие А.С.Макаренко : Кн. для учителя / Н.Д.Ярмаченко. – К.: Радянська школа, 1989. – 191с.

\*\*\*

**"Книга для батьків" А.С.Макаренка - предмет для полеміки навколо педагогічної думки // Освіта. – 2003. – 16 липня.**

**"Поговорим о странностях любви...": [О необходимости возрождения пед. системы А.С.Макаренко: Ответы учёных и практиков на вопросы ред. журн."Наука и жизнь"] // Наука и жизнь. – 1989. – № 4. – С.69-73.**

**"Ти навчила мене плакати...": [Листування А.С.Макаренка з дружиною (1927-1939)] // Рідна школа. – 1995. – № 9. – С.53-63.**

**Активно использовать лучшее наследие прошлого: [К 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко] // Народное образование. – 1987. – № 7. – С.106-112.**

**Видатні особи, що народилися на Сумщині : [Письменники, композитори, скульптори, педагоги, громадські та державні діячі, науковці, герої Сумщини] // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – № 6/8, лютий. – С. 68.**

**Визначний педагог радянської Вітчизни: [А.С.Макаренко] // Радянська школа. – 1958. – № 3. – С.3-12.**

**Вклад А.С.Макаренко в педагогическую науку // Советская педагогика. – 1988. – № 6. – С.3-8.**

**Волнующие страницы: [Докум. материалы о работе А.С.Макаренко в коммуне им.Ф.Дзержинского. 30-е гг.] // Воспитание школьников. – 1968. – № 2. – С.42-45.**

**З неопублікованої спадщини А.С.Макаренка // Радянська школа. – 1989. – № 1. – С.87-92.**

**Кто он, Антон Макаренко: автор научной, природосообразной теории воспитания или публицист-газетчик : [Диспут] / Материал подготовила Н.Целищева // Народное образование. – 2007. – № 6. – С. 147-154.**

**Макаренко отвечает на вопросы: [К изучению педагогического наследия А.С.Макаренко] // Семья и школа. – 1988. – № 1. – С.17-20.**

**Макаренко отвечает на вопросы: [Из педагогического наследия] // Семья и школа. – 1988. – № 1. – С.17-20.**

**Мастерство воспитателя [А.С.Макаренко о воспитании] // Путь к мастерству. – М., 1988. – С.164-208.**

**Методы и средства воспитания [А.С.Макаренко о воспитании] // Путь к мастерству. – М., 1988. – С.111-164.**

**Новые материалы о А.С.Макаренко // Советская педагогика. – 1989. – № 9. – С.82-92.**

**О международном конкурсе имени А.С.Макаренко : Положение // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 25-28.**

**О Международном конкурсе имени А.С.Макаренко : Положение // Народное образование. – 2006. – № 10. – С. 79-82.**

**Опыт А.С.Макаренко и кризис современной школы // Педагогіка толерантності. – 2005. – № 1/2. – С. 185-186.**

**Организация коллектива [А.С.Макаренко о воспитании] // Путь к мастерству. – М., 1988. – С.30-110.**

**Абарінів, О. Прочитаємо Макаренка ще раз / О.Абарінів // Пенсійний кур'єр. – 2006. – № 32, 11 серпня. – С. 10.**

**Абашкина, Н.В.** Идеи А.С.Макаренко в педагогической теории и практике ГДР / Н.В.Абашкина // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.51-52.

**Абашкіна, Н.В.** Інтерпретація педагогічних ідей А.С.Макаренка у ФРН / Н.В.Абашкіна // Педагогіка : республ. науково-методичний збірник. – К., 1988. – Вип. 27. – С.40.

**Абашкіна, Н.В.** Професійна підготовка вихованців у навчальних закладах А.Макаренка і Г.Кершенштейнера / Н.В.Абашкіна // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.194-197.

**Абашкіна, Н.В.** У контексті ідей "Руху за реформу школи" / Н.В.Абашкіна // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 1. – С.155-160.

**Александрова, М.** Был ли мальчик?: [О А.С.Макаренко] / М.Александрова // Свободная мысль. – 1992. – № 14. – С.103-115.

**Алексеев, И.Л.** Использование педагогического опыта А.С.Макаренко в практике работы педагогического коллектива сельской школы / И.Л.Алексеев, И.Ф.Сидорчук // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.154-155.

**Алексюк, А.Н.** А.С.Макаренко о воспитании как процессе целесообразной организации всей жизнедеятельности воспитуемых / А.Н.Алексюк // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.12-15.

**Андропова, В.Б.** Изучение темы "А.С.Макаренко - выдающийся педагог" в курсе иностранных языков в педагогическом вузе / В.Б.Андропова, В.В.Юхт, А.П.Кувенева // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.188.

**Анцибор, М.** Макаренко в педвузе: [Об изучении наследия А.С.Макаренко в Тул. пед. ин-те] / М.Анцибор // Народное образование. – 1988. – № 5. – С.46-47.

**Асеев, Г.** Воспитание в коллективе / Г.Асеев // Народное образование. – 1953. – № 10. – С.47-54.

**Афанасьев, В.** А.С.Макаренко о совершенствовании учителя / В.Афанасьев // Народное образование. – 1973. – № 3. – С.89-90.

**Бабич, Н.** А.С.Макаренко в Броварах / Н.Бабич // Народное образование. – 1964. – № 3. – С.94-95.

**Бабынин, П.Н.** А.С.Макаренко в моей жизни / П.Н.Бабынин // Химия в школе. – 1988. – № 3. – С.6-7.

**Бейлинсон, В.** Гражданин, педагог, писатель: [К 90-летию со дня рождения А.С.Макаренко] / В.Бейлинсон // Библиотекарь. – 1978. – № 3. – С.41-42.

**Общественные организации и студенческое самоуправление / Т.И.Беленко, Р.Магера, В, Д.Е.Фур // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.100-101.**

**Белогоров, В.М.** Учет опыта А.С.Макаренко в воспитании коллективизма у учащихся / В.М.Белогоров // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.104-105.

**Белоусова, В.А.** Использование педагогического наследия А.С.Макаренко в воспитании сознательной дисциплины и ответственности старшеклассников в школьном коллективе / В.А.Белоусова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.41.

**Беляева, Л.М.** Формирование педагога нового типа в творчестве А.С.Макаренко / Л.М.Беляева, О.И.Жмурина, В.А.Абросимов // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.150-151.

**Береговой, Я.** Макаренко или Сухомлинский? / Я.Береговой // Народное образование. – 1995. – № 3. – С.119-120.

**Березина, Е.Я.** К разработке А.С.Макаренко вопросов нравственно-полового воспитания / Е.Я.Березина // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.85-87.

**Бех, І.Д.** Деякі аспекти нової виховної парадигми: [В контексті творчості А.С.Макаренка] / І.Д.Бех, О.В.Вознюк, М.В.Левківський // Педагогіка і психологія. – 2001. – № 1. – С.5-17.

**Бисько, А.Т.** Утверджуватись як особистість. А.С.Макаренко і педагогіка співробітництва / А.Т.Бисько // Радянська школа. – 1988. – № 12. – С.45-50.

**Білоус, Д.** Глибоко вдячний йому і я: [Вихованець А.С.Макаренка в Харківській дитячій трудовій колонії] / Д.Білоус // Педагогічна газета. – 1998. – № 4. – С.2.

**Білоус, О.Г.** Школа мужності й краси: [Спогади про А.С.Макаренка] / О.Г.Білоус // Радянська школа. – 1958. – № 3. – С.44-48.

**Блохина, Н.В.** О стиле педагогической деятельности и его формировании у будущих учителей начальных классов / Н.В.Блохина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.237-238.

**Блюміна, Т.А.** А.С.Макаренко про формування цілеспрямованості особистості / Т.А.Блюміна // Радянська школа. – 1959. – № 3. – С.32-39.

**Бойко, А.М.** Педагогічна спадщина А.С.Макаренка в контексті загальнопедагогічної підготовки вчителя / А.М.Бойко, Н.М.Дем'яненко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.162-168.

**Бойко, Г.Д.** А.С.Макаренко о формировании сознания общественного долга / Г.Д.Бойко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.20-21.

**Бондаренко, А.Ф.** Проблема жизненного смысла в педагогическом наследии А.С.Макаренко / А.Ф.Бондаренко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.280-281.

**Борискин, И.** Творчески использовать педагогическое наследие А.С.Макаренко / И.Борискин // Единый процесс обучения и воспитания. – Куйбышев, 1964. – С.16-25.

**Борисова, З.** Антон Макаренко - засновник новаторської педагогіки / З.Борисова // Палітра педагога. – 2003. – № 3. – С.6-7.

**Булатова, Л.А.** К вопросу о формировании профессиональной готовности будущего учителя музыки к эстетической деятельности / Л.А.Булатова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.255-256.

**Бурлака, Я.И.** Идеи А.С.Макаренко о формировании педагога как воспитателя / Я.И.Бурлака // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.225-226.

**Бутивщенко, Л.Н.** Учет индивидуальных особенностей мыслительных операций при организации умственного воспитания учащихся / Л.Н.Бутивщенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.274.

**Бутко, Д.Г.** Использование опыта А.С.Макаренко при обучении студентов вопросам методики изучения личности школьника / Д.Г.Бутко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.288-289.

**Васильківська, З.Д.** Таким мені запам'ятався А.С.Макаренко / З.Д.Васильківська // Радянська школа. – 1958. – № 3. – С.49-54.

**Ващенко, Г.** Педагогічна наука в ССРСР: [Яничар А.С.Макаренко - найбільший советський педагог] / Г.Ващенко // Рідна школа. – 1999. – № 4. – С.70-80.

**Ващенко, Т.Г.** Методологічні підходи Макаренка А.С. до дослідження педагогічних явищ / Т.Г.Ващенко // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 1. – С.25-29.

**Веретенко, Т.Г.** А.С.Макаренко о требованиях к процессу формирования ответственности / Т.Г.Веретенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.56.

**Верещак, Е.П.** Претворение педагогических идей А.С.Макаренко в трудовом воспитании школьников / Е.П.Верещак, П.С.Перепелица // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.128-129.

**Видченко, А.Г.** А.С.Макаренко о роли личности наставника в трудовом коллективе / А.Г.Видченко, С.Т.Золотухина, Т.Ф.Шарыгина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.115-116.

**Винниченко, И.А.** Воспитательные методы А.С.Макаренко в школьной практике / И.А.Винниченко // Советская педагогика. – 1954. – № 1. – С.38-49.



**Виноградов, М.** Педагогическая система А.С.Макаренко - мощный импульс в развитии современной школы / М.Виноградов, Л.Гордин, А.Фролов // Воспитание школьников. – 1987. – № 3. – С.15-19.

**Виноградова, М.** Коллектив педагогов единомышленников / М.Виноградова, С.Невская, И.Филин // Воспитание школьников. – 1988. – № 1. – С.25-28.

**Виноградова, М.Л.** А.С.Макаренко о трудовом воспитании в коммуне им. Ф.Э.Дзержинского / М.Л.Виноградова // Советская педагогика. – 1953. – № 6. – С.33-45.

**Вишнякова, Н.Ф.** Реализация идей А.С.Макаренко о профессиональной подготовке учителя на музыкально-педагогическом факультете / Н.Ф.Вишнякова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.235-236.

**Вінічук, Л.С.** А.С.Макаренко про виховання свідомої дисципліни / Л.С.Вінічук // Радянська школа. – 1985. – № 12. – С.76-78.

**Вінічук, Л.С.** Ідеї А.С.Макаренка про виховання високої свідомості, дисциплінованості в сучасній школі / Л.С.Вінічук // Радянська школа. – 1988. – № 1. – С.85-87.

**Вінічук, Л.С.** Творче втілення ідей А.С.Макаренка про виховання свідомої дисципліни в сучасній школі / Л.С.Вінічук // Педагогіка : республ. науково-методичний збірник. – К., 1988. – Вип. 27. – С.25-30.

**Власенко, А.** С мечтой о будущем: [О А.С.Макаренко] / А.Власенко // Молодая гвардия. – 1988. – № 3. – С.277-280.

**Внукова, И.Л.** А.С.Макаренко о воспитателе / И.Л.Внукова // Советская педагогика. – 1984. – № 3. – С.105-108.

**Вовчик-Блакитная, Е.А.** Развитие идей А.С.Макаренко о взаимодействии детей разного возраста / Е.А.Вовчик-Блакитная // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.272-273.

**Водзинский, Д.И.** Разработка А.С.Макаренко теории детского коллектива и личности / Д.И.Водзинский // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.73-74.

**Войтко, В.И.** А.С.Макаренко и актуальные проблемы психологии воспитания подрастающих поколений / В.И.Войтко, Б.Г.Иванченко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.91-95.

**Войтко, В.І.** А.С.Макаренко і психологічна наука / В.І.Войтко // Психологія. – К., 1979. – Вип. 18. – С.3-13.

**Волков, Б.** А.С.Макаренко. Страницы жизни / Б.Волков // Воспитание школьников. – 1987. – № 4. – С.27-32.

**Волков, Б.** Свет на зелёном листке: [К 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко] / Б.Волков // Литература в школе. – 1988. – № 1. – С.70-77.

**Волков, Г.Н.** Элементы народности в творческом наследии А.С.Макаренко / Г.Н.Волков // Советская педагогика. – 1979. – № 3. – С.115-119.

**Воловникова, Г.М.** Удивительный человечище" : [А.С.Макаренко] / Г.М.Воловникова // Литература в школе. – 1978. – № 1. – С.4-12.

**Выхрущ, А.В.** А.С.Макаренко о системе трудового воспитания / А.В.Выхрущ, Д.М.Скильский // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.119-120.

**Гавриловец, К.В.** Проблема воспитания нравственных отношений между людьми в педагогическом наследии А.С.Макаренко / К.В.Гавриловец // Вопросы истории школы и педагогики. Вып. 2. – Минск, 1972. – С.104-116.

**Галузяк, В.М.** Две личности - две парадигмы воспитания: [Наследие А.С.Макаренко, В.А.Сухомлинского] / В.М.Галузяк, Н.И.Сметанский // Педагогика. – 2002. – № 3. – С.83-87.

**Галушко, П.Ф.** А.С.Макаренко в нашому житті / П.Ф.Галушко // Радянська школа. – 1965. – № 3. – С.14-17.

**Гамина, Т.** А.С.Макаренко об эстетическом воспитании молодежи средствами музыкального искусства / Т.Гамина, В.Дряпика // Воспитание школьников. – 1990. – № 6. – С.23-25.

**Гетманец, М.Ф.** Некоторые проблемы изучения наследия А.С.Макаренко / М.Ф.Гетманец // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.192-193.

**Гетьман, В.Ф.** Экскурсии и походы как средства коммунистического воспитания в учении А.С.Макаренко / В.Ф.Гетьман // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.62-63.

**Гиттик, Л.С.** Физиолого-гигиеническое обучение как компонент профессиональной подготовки учителя / Л.С.Гиттик, Р.З.Поташник, С.Е.Швайко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.247.

**Гликман, И.** "Национальный проект", воспитание и наследие А.С.Макаренко / И.Гликман // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 117-122.

**Гликман, И.** Педагогика гарантированного воспитания : [К 120-летию А.С.Макаренко] / И.Гликман // Народное образование. – 2007. – № 6. – С. 139-146.

**Глущенко, А.Г.** А.С.Макаренко о программе воспитания / А.Г.Глущенко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.39-40.

**Глущенко, А.Г.** Проблемы методов воспитания в педагогическом наследии А.С.Макаренко в теории и практике современной общеобразовательной и профессиональной школы / А.Г.Глущенко, А.И.Фирсов // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.160-161.

**Гмурман, В.** Из бесед о Макаренко... / В.Гмурман // Народное образование. – 1966. – № 2. – С.89-91.

**Гмурман, В.** Изучение трудов А.С.Макаренко сегодня: [Методические материалы к занятиям по произведениям А.С.Макаренко] / В.Гмурман // Народное образование. – 1963. – № 11. – С.1-16.

**Гмурман, В.** Читать и перечитывать Макаренко: [К 90-летию со дня рождения А.С.Макаренко] / В.Гмурман // Воспитание школьников. – 1978. – № 2. – С.25-29.

**Гмурман, В.Е.** Научное наследие А.С.Макаренко и задачи педагогического образования / В.Е.Гмурман // Советская педагогика. – 1981. – № 3. – С.97-102.

**Гордин, Л.** О "Педагогической поэме" / Л.Гордин // Народное образование. – 1986. – № 4. – С.76-79.

**Гордин, Л.** О "Книге для родителей" А.С.Макаренко / Л.Гордин, С.Невская, И.Филин // Народное образование. – 1987. – № 12. – С.79-81.

**Гордин, Л.И.** Проблема самоуправления воспитанников в наследии А.С.Макаренко и в современной школе / Л.И.Гордин // Советская педагогика. – 1978. – № 3. – С.47-74.

**Гордин, Л.Ю.** Послесловие к юбилею: [ А.С.Макаренко ] / Л.Ю.Гордин // Советская педагогика. – 1988. – № 8. – С.58-64.

**Гордин, Л.Ю.** Послесловие к юбилею: [О теорет. методол. пробл. современного макаренковедения] / Л.Ю.Гордин // Советская педагогика. – 1988. – № 8. – С.58-64.

**Гореева, В.М.** К вопросу о выявлении воспитанности личности и коллектива / В.М.Гореева, И.Д.Зверева // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.80-81.

**Горленко, П.В.** Обдумывание учащимися своего поведения как фактор нравственного развития / П.В.Горленко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.79-81.

**Гребенников, И.В.** Развитие идей А.С.Макаренко о воспитании детей в семье / И.В.Гребенников // Советская педагогика. – 1988. – № 2. – С.31-36.

**Григор'єв, М.** Питання педагогічної логіки у виховній системі А.С.Макаренка / М.Григор'єв // Радянська школа. – 1958. – № 3. – С.19-22.

**Григорьев, К.** Дети и внуки Макаренко / К.Григорьев // Радуга. – 1970. – № 9. – С.140-141.

**Григорьева, В.А.** Проблема педагогического мастерства в условиях перестройки школы / В.А.Григорьева // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.156-157.

**Гринь, М.А.** Значение теории и практики А.С.Макаренко и общественности в воспитании молодёжи / М.А.Гринь // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.299-300.

**Гриценко, Л.** Макаренко А. і В.Сухомлинський про розвиток громадянськості / Л.Гриценко // Завуч. – 2003. – № 3, січень. – С.8.

**Гриценко, Л.И.** А.С.Макаренко: мифы и реальность / Л.И.Гриценко // Советская педагогика. – 1990. – № 3. – С.136-141.

**Гриценко, Л.И.** Концепция воспитания А.С.Макаренко в свете современных научных знаний / Л.И.Гриценко // Педагогика. – 2006. – № 2. – С. 89-96.

**Гриценко, Л.И.** Педагогические идеи А.С.Макаренко за рубежом / Л.И.Гриценко // Педагогика. – 2004. – № 7. – С.76-85.

**Гриценко, Л.И.** А.Макаренко про гуманну роль соціуму в розвитку особистості / Л.И.Гриценко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.103-107.

**Гриценко, Л.И.** Ціннісні орієнтації в педагогіці А.С.Макаренка: генеза і сутність / Л.И.Гриценко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.45-53.

**Гриценко, Л.И.** А.С.Макаренко: педагогика, устремлённая в будущее / Л.И.Гриценко // Педагогика. – 2003. – № 2. – С.63-66.

**Громовий, В.В.** Він випереджав час. Соціологічний експеримент А.С.Макаренка / В.В.Громовий // Рідна школа. – 1992. – № 1. – С.80-84.

**Губанов, И.** А.С.Макаренко и современная школа / И.Губанов // Воспитание школьников. – 1971. – № 5. – С.96.

**Гуревич, Л.** Сочетание Горьковского оптимизма и требовательности в педагогической деятельности А.С.Макаренко / Л.Гуревич // Советская педагогика. – 1967. – № 4. – С.127-132.

**Гурлева, Т.С.** Трудности формирования сознательной дисциплины подростков / Т.С.Гурлева, Н.Ю.Максимова, С.И.Яковенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.54-55.

**Данилова, Л.О.** А.Макаренко і світова педагогіка: проблеми музейного відображення / Л.О.Данилова // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.228-235.

**Денисюк, С.В.** А.Макаренко і Я.Корчак: різні системи, спільні ідеї / С.В.Денисюк // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.198-204.

**Джуринская, П.** Юность на всю жизнь: [Из воспоминаний о А.С.Макаренко] / П.Джуринская // Воспитание школьников. – 1967. – № 5. – С.26-30.

**Джуринский, А.** "Макаренко надо прочитать непременно...": [Об идейной борьбе вокруг творчества А.С.Макаренко] / А.Джуринский // Народное образование. – 1988. – № 4. – С.85-86.

**Джуринский, А.Н.** Французские педагоги об идеях и опыте А.С.Макаренко / А.Н.Джуринский // Советская педагогика. – 1978. – № 3. – С.128-132.

**Дзюбо, Л.** Усвідомлене та відповідальне батьківство як передумова повноцінного сімейного виховання : [Спадщина А.С.Макаренка] / Л.Дзюбо // Психолог. – 2005. – № 28. – С. 18-20.

**Дичек, Н.** Англомовні дослідження спадщини А.С.Макаренка / Н.Дичек, М.Ярмаченко // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 2. – С.158-163.

**Дичек, Н.П.** К истории вопроса об интерпретации педагогического наследия А.С.Макаренко в США / Н.П.Дичек // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.6-7.

**Дмитренко, А.К.** А.С.Макаренко о взаимосвязи школы и семьи как факторе стабилизации брака / А.К.Дмитренко, Л.И.Краева, Н.М.Пивовар // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.307-308.

**Добрянский, Б.В.** А.С.Макаренко о структуре семьи и её значении для воспитания / Б.В.Добрянский // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.305-306.

**Доценко, А.М.** Косвенное воздействие на учащихся как одно из эффективных средств воспитания учебного трудолюбия / А.М.Доценко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.167-168.

**Доценко, А.М.** А.С.Макаренко про виховання позитивного ставлення до навчання / А.М.Доценко, М.М.Окса // Радянська школа. – 1986. – № 4. – С.86-88.

**Драголі, Л.** Питання психології виховання в "Педагогічній поемі" А.С.Макаренка / Л.Драголі // Радянська школа. – 1963. – № 5. – С.37-43.

**Дригус, М.Т.** Формирование ответственности как качества личности в педагогическом наследии А.С.Макаренко / М.Т.Дригус // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.282-283.

**Дроздюк, П.** Зустріч з Горьким / П.Дроздюк // Радянська школа. – 1968. – № 3. – С.30-31.

**Дроздюк, П.** Мій перший незабутній вчитель: [Спогади про А.С.Макаренка] / П.Дроздюк // Радянська школа. – 1961. – № 3. – С.75-80.

**Дычко, Д.С.** А.С.Макаренко / Д.С.Дычко // Русский язык в школе. – 1963. – № 2. – С.1.

**Дьяконов, Г.В.** Психология сочувствия и сопереживания в педагогической деятельности А.С.Макаренко / Г.В.Дьяконов // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.278-279.

**Евграфова, Л.И.** Развитие взглядов А.С.Макаренко на становление традиций в воспитании детей-родственников в условиях интернатских учреждений / Л.И.Евграфова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.106.



**Евсеев, И.** Начало пути молодого Макаренко: училище у железнодорожной станции / И.Евсеев // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 188-189.

**Евтух, Н.Б.** А.С.Макаренко о воспитании культурных навыков в семье / Н.Б.Евтух // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.301-302.

**Емельяненко, С.М.** Идеи А.С.Макаренко о целостном характере воспитания и их реализации в учебном процессе / С.М.Емельяненко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.29-30.

**Євтух, М.** Неповторність і справжня сутність постаті Антона Макаренка / М.Євтух, К.Потапенко // Рідна школа. – 1998. – № 11. – С.21-28.

**Завгородняя, Т.К.** А.С.Макаренко и использование методов активного обучения студентов педагогических институтов / Т.К.Завгородняя, Л.И.Макарова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.233-234.

**Зайцев, В.Г.** Вдохновляющий пример: [Отрывки из воспоминаний о А.С.Макаренко] / В.Г.Зайцев // Воспитание школьников. – 1970. – № 4. – С.22-29.

**Заслуженюк, В.С.** Воспитание нравственно-гуманистических качеств личности - теоретическая основа педагогической системы А.С.Макаренко / В.С.Заслуженюк // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.39-40.

**Злишков, В.Л.** О системе педагогического общения А.С.Макаренко в условиях современной школы / В.Л.Злишков // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.267-268.

**Зюнкель, В.** В Эрлангене изучают Макаренко: [Ст.из ФРГ] / В.Зюнкель // Советская педагогика. – 1990. – № 4. – С.131-139.

**Зябкин, В.Е.** Вокруг первых публикаций о колонии им. М.Горького / В.Е.Зябкин // Советская педагогика. – 1988. – № 3. – С.103-106.

**Зязюн, И.А.** А.С.Макаренко об эстетическом чувстве как важнейшем средстве коммунистического воспитания / И.А.Зязюн // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.22-24.

**Зязюн, І.А.** Дж.Морено і А.Макаренко про соціометрію взаємин у групі / І.А.Зязюн // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.189-194.

**Зязюн, І.А.** Міжнародна Макаренківська асоціація: проблеми і досягнення / І.А.Зязюн // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.235-238.

**Зязюн, І.А.** Гуманістична сутність майстерності А.Макаренка / І.А.Зязюн, І.Ф.Кривонос, Н.М.Тарасевич // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.18-43.

**Зязюн, І.А.** Інструментування правових відносин між колективом і особистістю в педагогічній системі А.С.Макаренка / І.А.Зязюн, В.А.Семиченко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.117-128.

**Иванов, И.** За педагогику будущего в настоящем: [К изуч. пед. наследия А.С.Макаренко] / И.Иванов // Воспитание школьников. – 1988. – № 4. – С.9-10.

**Иванов, И.** Строитель педагогики будущего / И.Иванов // Семья и школа. – 1988. – № 3. – С.18-20.

**Иванченко, А.В.** Единство слова и дела - важнейший принцип воспитания в педагогическом наследии А.С.Макаренка / А.В.Иванченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.18-19.

**Иванченко, С.Г.** А.С.Макаренко о роли педагогического юмора / С.Г.Иванченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.218-219.

**Ивасышин, А.М.** Вооружение студентов умениями работать с коллективом учащихся в процессе непрерывной практики / А.М.Ивасышин, Б.М.Ступарик // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.229-230.

**Ильюк, Б.А.** Опережающее формирование готовности личности к выбору профессии в свете педагогических идей А.С.Макаренко / Б.А.Ильюк, М.И.Ильюк // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.117-118.

**Иваненко, О.** Сторінки спогадів про великого друга / О.Іваненко // Радянська школа. – 1963. – № 3. – С.17-22.

**Ивасишин, О.М.** Студенти вивчають А.С.Макаренка / О.М.Ивасишин, Б.М.Ступарик // Радянська школа. – 1988. – № 3. – С.24-26.

**Калениченко, Н.Л.** Питання сімейного виховання в творчості А.С.Макаренка / Н.Л.Калениченко // Радянська школа. – 1977. – № 10. – С.30-37.

**Капацина, В.И.** А.С.Макаренко о роли и формировании педагогического коллектива / В.И.Капацина, И.П.Внукова, Т.В.Плюхина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.144-145.

**Караковский, В.А.** Коммуна им.Ф.Э.Дзержинского как воспитательная система / В.А.Караковский // Советская педагогика. – 1978. – № 3. – С.67-70.

**Карклина, С.Э.** Стратегия внутришкольного управления: [К 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко] / С.Э.Карклина // Советская педагогика. – 1988. – № 1. – С.97-103.

**Карпенко, И.М.** Формирование творческого социального мышления школьников / И.М.Карпенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.268-269.

**Карпенчук, С.Г.** Новий погляд на педагогічну спадщину А.С.Макаренка / С.Г.Карпенчук // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 2. – С.19-27.

**Карпенчук, С.Г.** Путь к Макаренко / С.Г.Карпенчук // Советская педагогика. – 1988. – № 4. – С.98-100.

**Карпенчук, С.Г.** Путь к Макаренко: [О претворении в жизнь идей А.С.Макаренко в школе] / С.Г.Карпенчук // Советская педагогика. – 1988. – № 4.

**Карпенчук, С.Г.** Развитие идей А.С.Макаренко о коллективе и личности в практике средней школы / С.Г.Карпенчук // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.84-85.

**Карпенчук, С.П.** Удосконалення структури шкільного колективу на основі ідей А.С.Макаренка / С.П.Карпенчук // Педагогіка : республ. науково-методичний збірник. – К., 1988. – Вип. 27. – С.30-35.

**Касвин, Г.** Изучение наследия А.С.Макаренко в ЧССР / Г.Касвин // Народное образование. – 1988. – № 3. – С.86.

**Квятковский, Е.** Уроки Макаренко: [К изучению пед. наследия А.С.Макаренко] / Е.Квятковский // Народное образование. – 1988. – № 10. – С.76-78.

**Кель, О.** Слушая А.С.Макаренко / О.Кель // Воспитание школьников. – 1988. – № 9. – С.11.

**Киперман, С.А.** Воспитание и периодическая печать / С.А.Киперман // Советская педагогика. – 1988. – № 1. – С.103-106.

**Кичатинов, Л.П.** Внутренние противоречия деятельности воспитанников как условие формирования их личностных качеств / Л.П.Кичатинов // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.27-28.

**Князева, Т.С.** Новое о деятельности органов самоуправления в практике А.С.Макаренко / Т.С.Князева // Советская педагогика. – 1981. – № 3. – С.102-106.

**Кобзарь, Б.С.** А.С.Макаренко об учителе и руководстве школой / Б.С.Кобзарь // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.139-140.

**Ковпик, Ф.Т.** Эстетика дисципліни в педагогічній спадщині А.С.Макаренка / Ф.Т.Ковпик // Радянська школа. – 1961. – № 4. – С.21-26.

**Козлов, И.** "Ни одного процента брака!" Что значит использовать педагогическое учение А.С.Макаренко / И.Козлов // Воспитание школьников. – 1967. – № 1. – С.79-80.

**Козлова, О.Г.** А.С.Макаренко та інноваційні технології фахового вдосконалення вчителя / О.Г.Козлова // Педагогічна Сумщина. – 1998. – № 1. – С.15-18.

**Колбановский, В.** А.С.Макаренко как великий психолог / В.Колбановский // Советская педагогика. – 1949. – № 3. – С.19-29.

**Колбановский, В.** А.С.Макаренко как психолог / В.Колбановский // Советская педагогика. – 1949. – № 3. – С.19-29.

**Колбановский, В.** Психология личности в произведениях А.С.Макаренко / В.Колбановский // Советская педагогика. – 1950. – № 3. – С.70-80.

**Колеса, Л.** Антон Семенович учив трудитись і мріяти / Л.Колеса // Радянська школа. – 1963. – № 3. – С.22-24.

**Колодезникова, Н.К.** Спогади про незабутнє: [До 100-річчя з дня народження А.С.Макаренка] / Н.К.Колодезникова // Радянська школа. – 1987. – № 6. – С.82-87.

**Кольцова, В.А.** Система психолого-педагогических взглядов А.С.Макаренко / В.А.Кольцова // Психологический журнал. – 1988. – № 6. – С.42-52.

**Кондаков, М.И.** А.С.Макаренко и современность / М.И.Кондаков // Советская педагогика. – 1979. – № 3. – С.105-107.

**Кондратюк, А.П.** Идеи социалистического гуманизма в творческом наследии А.С.Макаренко / А.П.Кондратюк // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.37-38.

**Конисевич, Л.** "Он сделал нас счастливыми" / Л.Конисевич // Воспитание школьников. – 1988. – № 3. – С.12-14.

**Конисевич, Л.** Из записок коммунара: [Воспоминания об А.С.Макаренко] / Л.Конисевич // Семья и школа. – 1988. – № 3. – С.20-22.

**Конкіна, О.Ф.** Досвід А.С.Макаренка в здійсненні продуктивної праці вихованців / О.Ф.Конкіна // Радянська школа. – 1958. – № 5. – С.20-25.

**Кораблёва, Т.** Опыт реконструкции этико-воспитательных задач в коллективах А.С.Макаренко / Т.Кораблёва // Народное образование. – 2007. – № 6. – С. 167-177.

**Король, С.А.** А.С.Макаренко о роли критики и самокритики в формировании коллектива / С.А.Король // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.107.

**Коротов, В.** Вдохновленный великой революцией: [Об А.С.Макаренко. 1888-1939] / В.Коротов // Воспитание школьников. – 1968. – № 2. – С.26-30.

**Коротов, В.М.** Педагогика завтрашнего дня / В.М.Коротов // Русская речь. – 1988. – № 2. – С.12-17.

**Коротов, В.М.** Развитие идей А.С.Макаренко в теории воспитания / В.М.Коротов // Советская педагогика. – 1988. – № 3. – С.21-25.

**Костецкий, А.Г.** Світлий талант: [А.С.Макаренко] / А.Г.Костецкий // Українська мова і література в школі. – 1978. – № 3. – С.82-84.

**Костяшкин, Э.** Педагогическая романтика: [О первых школьных коммунах, о системе воспитательной работы А.С.Макаренко] / Э.Костяшкин // Юность. – 1969. – № 11. – С.93-98.

**Костяшкин, Э.** По пути Макаренко / Э.Костяшкин // Народное образование. – 1963. – № 3. – С.36-41.

**Красовицкий, М.** Великий мастер парной педагогики / М.Красовицкий // Педагогика. – 2000. – № 1. – С.75-82.

**Красовицкий, М.Ю.** Педагогика Макаренко А.С. какой она видится в конце XX столетия? / М.Ю.Красовицкий // Педагогика. – 1996. – № 1. – С.61-68.

**Красовицкий, М.** Антон Макаренко під вогнем бездарності й невігластва: [Листи з Нью-Йорка] / М.Красовицький // Освіта України. – 1999. – № 34, 22 вересня. – С.4-5.

**Красовицький, М.** Дві позиції щодо педагогічної спадщини Антона Макаренка / М.Красовицький // Рідна школа. – 1999. – № 9. – С.29-31.

**Красовицький, М.** Макаренка потрібно залишити / М.Красовицький // Завуч. – 2000. – № №35, грудень. – С.4-5.

**Кривонос, И.Ф.** А.С.Макаренко о педагогическом опыте / И.Ф.Кривонос // Советская педагогика. – 1978. – № 3. – С.64-66.

**Кривонос, И.Ф.** Интересная находка - надо уточнить! : [О пед. работе А.С.Макаренка "Очерк о работе Полтавской колонии им. М.Горького] / И.Ф.Кривонос // Советская педагогика. – 1988. – № 1. – С.106-108.

**Кривонос, И.Ф.** Наследники Макаренко / И.Ф.Кривонос // Педагогика. – 2001. – № 4. – С.55-57.

**Кривонос, І.** Полтавці на захист Антона Макаренка / І.Кривонос // Рідна школа. – 1999. – № 11. – С.29-34.

**Кривонос, І.Ф.** Вивчаючи педагогічну спадщину А.С.Макаренка / І.Ф.Кривонос // Радянська школа. – 1986. – № 10. – С.84-87.

**Кривонос, І.Ф.** Педагогічні ідеї та досвід А.С.Макаренка в контексті світової педагогіки / І.Ф.Кривонос // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.185-188.

**Крупнов, Ю.** Социально-педагогическое открытие А.С.Макаренко : воспитательные возможности высокопроизводительного, рентабельного труда / Ю.Крупнов // Народное образование. – 2005. – № 10. – С. 205-212.

**Крюкова, Д.И.** Формирование учебной деятельности - важнейший фактор профессионального развития учащихся СПТУ / Д.И.Крюкова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.123.

**Кубасов, О.В.** Взгляды А.С.Макаренко на вопросы детского чтения / О.В.Кубасов // Начальная школа. – 1988. – № 8. – С.85-88.

**Кубасова, О.В.** Взгляды А.С.Макаренко на вопросы детского чтения / О.В.Кубасова // Начальная школа. – 1988. – № 8. – С.85-87,96.

**Кудояр, Л.М.** Мотивація як психологічна умова успішного виховання дітей / Л.М.Кудояр // Педагогічна Сумщина. – 1998. – № 1. – С.11-14.

**Кудыкина, Н.В.** Взгляды А.С.Макаренко на педагогику игры / Н.В.Кудыкина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.314.

**Кузнецова, Л.** Проблема гражданского воспитания в наследии А.С.Макаренко / Л.Кузнецова // Народное образование. – 1982. – № 4. – С.81-84.

**Кумарин, В.** Вперёд ... к Макаренко / В.Кумарин // Народное образование. – 1989. – № 8. – С.78-81.

**Кумарин, В.** Организация школьного коллектива на основе принципов А.С.Макаренко / В.Кумарин // Воспитание школьников. – 1969. – № 4. – С.15-20.



**Кумарин, В.** Природоспособный Макаренко / В.Кумарин // Народное образование. – 1993. – № 2. – С.70-76.

**Кумарин, В.В.** Некоторые вопросы теории воспитания в трудах А.С.Макаренко / В.В.Кумарин // Советская педагогика. – 1986. – № 3. – С.92-96.

**Кумарин, В.И.** Проблема единства обучения и воспитания в свете педагогических установок А.С.Макаренко / В.И.Кумарин // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.25-29.

**Курзанова, Н.И.** Источник творчества: [А.С.Макаренко] / Н.И.Курзанова // Советская педагогика. – 1988. – № 8. – С.51-55.

**Курзанова, Н.И.** Источник творчества: [О творческом использовании идей А.С.Макаренко в развитии школьного самоуправления] / Н.И.Курзанова // Советская педагогика. – 1988. – № 8. – С.51-55.

**Куторжевська, Л.І.** Творче використання педагогічного досвіду А.Макаренка в умовах школи-інтернату / Л.І.Куторжевська, В.П.Шохін // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.155-158.

**Кушина, В.Ф.** А.С.Макаренко и решение задач воспитания нравственных взаимоотношений младших дошкольников / В.Ф.Кушина // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.67-69.

**Кушнер, Ю.** Метод взрыва по А.С.Макаренко / Ю.Кушнер // Воспитание школьников. – 1990. – № 5. – С.22-24.

**Лапирова, М.** Встречи с А.С.Макаренко / М.Лапирова // Библиотекарь. – 1976. – № 2. – С.77-78.

**Левин, А.** Педагогические идеи А.С.Макаренко в Польше / А.Левин // Советская педагогика. – 1989. – № 3. – С.134-138.

**Легенький, Г.И.** А.С.Макаренко и развитие советской школы / Г.И.Легенький // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.146-147.

**Легков, Л.** Воспитанники А.С.Макаренко / Л.Легков // Воспитание школьников. – 1993. – № 3. – С.18-20.

**Лещенко, М.П.** Педагогіка щастя і поезії дитячого життя / М.П.Лещенко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.54-58.

**Лещинский, В.И.** Самосуд: позиция Достоевского и Макаренко / В.И.Лещинский // Педагогика. – 2001. – № 6. – С.83-88.

**Лисенко, П.Г.** Методи морального виховання в педагогічній концепції А.С.Макаренка / П.Г.Лисенко // Радянська школа. – 1971. – № 3. – С.32-35.

**Лисенко, П.Г.** Приклад творчого застосування ідей А.С.Макаренка / П.Г.Лисенко // Радянська школа. – 1972. – № 10. – С.5-11.

**Лисенко, П.Г.** Теорія А.С.Макаренка і трудове виховання / П.Г.Лисенко // Радянська школа. – 1978. – № 2. – С.40-42.

**Литвинов, С.А.** Роздуми над книгами А.С.Макаренка / С.А.Литвинов // Радянська школа. – 1963. – № 3. – С.3-6.

**Лихачев, Б.** А.С.Макаренко о сущности и функциях воспитательного коллектива / Б.Лихачев // Воспитание школьников. – 1974. – № 5. – С.20-24.

**Лишин, О.** А.С.Макаренко: проклятое прошлое или светлое будущее нашей педагогики? / О.Лишин // Народное образование. – 1993. – № 2. – С.66-70.

**Логвин, Г.П.** Незавершені задуми А.С.Макаренка / Г.П.Логвин // Радянська школа. – 1988. – № С.27-30. – С.27-30.

**Ломако, Л.І.** А.С.Макаренко про самоврядування / Л.І.Ломако // Радянська школа. – 1988. – № 2. – С.89-90.

**Лысенко, П.Г.** А.С.Макаренко и В.А.Сухомлинский о трудовом воспитании молодёжи / П.Г.Лысенко // Советская педагогика. – 1981. – № 3. – С.115-119.

**Лысенко, П.Г.** Научная организация труда в деятельности А.С.Макаренко / П.Г.Лысенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.148-149.

**Львова, Ю.Л.** Вопросы педагогического мастерства в научном наследии А.С.Макаренко / Ю.Л.Львова // Советская педагогика. – 1984. – № 3. – С.108-111.

**Ляхов, М.І.** Полтавський період життя і діяльності А.С.Макаренка / М.І.Ляхов // Радянська школа. – 1958. – № 3. – С.38-41.

**Ляшко, Е.С.** Вопросы формирования познавательной активности и самостоятельности в педагогическом наследии А.С.Макаренко / Е.С.Ляшко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.179.

**Мазур, П.** Предисловие: [Об А.С.Макаренко и В.А. Сухомлинском] / П.Мазур // Народное образование. – 1988. – № 1. – С.86-87.

**Мазур, П.И.** Седьмое чувство: [О пед. взглядах А.С.Макаренко] / П.И.Мазур // Начальная школа. – 1978. – № 3. – С.75-79.

**Макаренко, А.С.** Мысли о воспитании / А.С.Макаренко // Семья и школа. – 1988. – № 2. – С.16-17.

**Макаренко, А.С.** Мысли о воспитании [Публ. подгот. Л.Легков] / А.С.Макаренко ; Л.Легков // Семья и школа. – 1988. – № 2. – С.16-17.

**Макаренко, А.С.** Переписка А.С.Макаренко с М.Горьким [1926-1929гг.] / А.С.Макаренко, М.Горький // Советская педагогика. – 1991. – № 12. – С.99-100.

**Макаренко, В.** Мій брат Антон Семенович: [Макаренко А.С.] / В.Макаренко // Радянська школа. – 1991. – № 4. – С.90-93.

**Макаренко, В.** У Миронова: [про А.С.Макаренка] / В.Макаренко // Радянська школа. – 1991. – № 5. – С.85-88.

**Максименко, И.Г.** Роль коллектива академической группы в повышении эффективности учения студентов / И.Г.Максименко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.102-103.

**Маленкова, Л.И.** Проблема полового воспитания в педагогическом наследии А.С.Макаренко / Л.И.Маленкова // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.69-71.

**Малинин, В.И.** "Сегодня я очень сложно и трепетно живу..." [А.С.Макаренко] / В.И.Малинин // Советская педагогика. – 1988. – № 2. – С.25-30.

**Малинин, В.И.** А.С.Макаренко: опыт хроники последних лет / В.И.Малинин // Советская педагогика. – 1989. – № 9. – С.93-102.

**Малинин, В.Н.** Макаренко и сталинизм: правомерно ли сопоставление? / В.Н.Малинин // Педагогика. – 1993. – № 3. – С.65-71.

**Маличенко, К.М.** Использование опыта А.С.Макаренко при подготовке студентов к работе с трудными детьми / К.М.Маличенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.248-249.

**Мандрыкина, Т.С.** Вопросы восприятия человека человеком в художественных произведениях А.С.Макаренко / Т.С.Мандрыкина, Л.А.Чулкова, Г.М.Дюдина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.194-195.

**Меттини, Э.** Итальянское макаренковедение вчера и сегодня / Э.Меттини // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 190-193.

**Меттини, Э.** Педагогические идеи А.С.Макаренко и западноевропейская научная мысль / Э.Меттини // Народное образование. – 2007. – № 6. – С. 183-189.

**Мисечко, О.Є.** Історичне і логічне в діалектичному осмисленні педагогічної спадщини А.С.Макаренка / О.Є.Мисечко // Педагогіка : республ. науково-методичний збірник. – К., 1988. – Вип. 27. – С.9-18.

**Мисечко, О.Є.** Педагогічний досвід А.С.Макаренка крізь призму єдності історичного й логічного / О.Є.Мисечко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С.139-144.

**Молчанова, М.А.** А.С.Макаренко о соотношении педагогической науки и школьной практики / М.А.Молчанова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.8-9.

**Моргун, В.** Наступність: [школа-господарство А.С.макаренка і школа-толока О.А.Захаренка] / В.Моргун // Освіта. – 1998. – 11-18 лютого. – С.4.

**Моргун, В.** Педагогіка А.С.Макаренка у копенгагенській школі-господарстві Г.Х.Кофода / В.Моргун // Завуч. – 2000. – № 26, вересень. – С.2.

**Моргун, В.** Педагогіка Антона Макаренка / В.Моргун // Урядовий кур'єр. – 1999. – № 67, 14 квітня. – С.8.

**Моргун, В.** Школа-господарство А.С.Макаренка: ступінь чи вершина освіти? / В.Моргун // Директор школи. – 2000. – № 1, січень. – С.8-9.

270. **Моргун, В.Ф.** А.С.Макаренко и психология личности / В.Ф.Моргун // Вопросы психологии. – 1988. – № 4. – С.121-129.

**Моргун, В.Ф.** Григорій Вашенко, Антон Макаренко, Ганс Кофод: чи повернемося до них у третьому тисячолітті? / В.Ф.Моргун // Імідж сучасного педагога. – 2001. – № 2. – С.12-17.

**Моргун, В.Ф.** Педагогіка А.С.Макаренка і соціальна реабілітація молоді та дорослих у копенгагенській школі-господарстві Г.Ф.Кофода / В.Ф.Моргун // Постметодика. – 2000. – № 4. – С.59-62.

**Моргун, В.Ф.** Школа-господарство А.С.Макаренка: ступінь чи вершина освіти? / В.Ф.Моргун // Відродження. – 1999. – № 2. – С.17-18.

**Моргун, Ф.Т.** Макаренковский свет / Ф.Т.Моргун // Радуга. – 1988. – № 4. – С.116-124.

**Морозов, В.** А.С.Макаренко - реформатор педагогики / В.Морозов // Народное образование. – 2007. – № 6. – С. 159-166.

**Морозов, В.** Сочетание коллективного и индивидуального в воспитательной методике А.С.Макаренко / В.Морозов // Воспитание школьников. – 2005. – № 7. – С. 52-59.

**Мосияшенко, В.А** Вопросы самоуправления в опыте и педагогическом наследии А.С.Макаренко / В.А.Мосияшенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.94-95.

**Мостославський, А.О.** Київська адреса А.С.Макаренка / А.О.Мостославський // Радянська школа. – 1988. – № 12. – С.67-69.

**Мунтян, О.И.** Внедрение идей А.С.Макаренко в практику работы школ-интернатов для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей / О.И.Мунтян // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.158-159.

**Науменко, Ф.** А.С.Макаренко як дидакт / Ф.Науменко // Радянська школа. – 1967. – № 3. – С.26-29.

**Невская, С.** В творческой лаборатории Макаренко: [По архивным материалам наследия педагога] / С.Невская // Народное образование. – 1995. – № 3. – С.112-118.

**Невская, С.** Взаимодействие гражданского и трудового воспитания в педагогике А.С.Макаренко / С.Невская // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 172-178.

**Невская, С.С.** А.С.Макаренко о педагогическом взаимодействии семьи и школы / С.С.Невская // Педагогика. – 2003. – № 9. – С.90-95.

**Нежинский, Н.** Выдающийся педагог-новатор: [А.С.Макаренко] / Н.Нежинский // Советская педагогика. – 1973. – № 3. – С.121-126.

**Нестеренко, Л.П.** Творческое развитие педагогических идей А.С.Макаренко педагогом-новатором И.П.Ивановым по методике коллективных творческих дел / Л.П.Нестеренко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.77.

**Николенко, Д.А.** Идеи А.С.Макаренко о дисциплине в практике воспитательной работы спецшколы-интерната : Из опыта Киевской спецшколы-интерната №9 для слабослышащих детей / Д.А.Николенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.52-53.

**Николенко, Д.Ф.** Психологические аспекты в педагогической деятельности А.С.Макаренко / Д.Ф.Николенко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.95-97.

**Ніжинський, М.** Творча дружба О.М.Горького і А.С.Макаренка / М.Ніжинський // Радянська школа. – 1968. – № 3. – С.14-21.

**Ніжинський, М.** У боротьбі за дитяче щастя / М.Ніжинський // Радянська школа. – 1963. – № 3. – С.11-17.

**Ніжинський, М.П.** Видатний радянський педагог: [До 90-річчя з дня народження А.С.Макаренка] / М.П.Ніжинський // Радянська школа. – 1978. – № 3. – С.9-12.

**Ніжинський, М.П.** Використати досвід А.С.Макаренка в естетичному вихованні / М.П.Ніжинський // Література в школі. – 1957. – № 6. – С.67-69.

**Ніжинський, М.П.** А.С.Макаренко - педагог-гуманіст / М.П.Ніжинський, М.Б.Євтух // Радянська школа. – 1983. – № 3. – С.81-84.

**Ніколаєнко, Д.** Проблема морального виховання в педагогічній спадщині А.С.Макаренка / Д.Ніколаєнко // Радянська школа. – 1963. – № 3. – С.6-11.

**Новикова, Л.** Из опыта применения наследия А.С.Макаренко в руководстве школьным коллективом / Л.Новикова // Народное образование. – 1953. – № 6. – С.55-65.

**Новикова, Л.И.** А.С.Макаренко и его современники: [К постановке пробл.] / Л.И.Новикова // Советская педагогика. – 1978. – № 3. – С.39-46.

**Озольс, В.А.** Реализация идей А.С.Макаренко о совершенствовании подготовки студентов пединститута к воспитательной работе / В.А.Озольс // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.227-228.

**Окса, М.М.** А.Макаренко про цілісність змісту педагогічної діяльності / М.М.Окса // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.77-81.

**Окса, М.М.** Стали справжніми людьми: [До 100-річчя з дня народження А.С.Макаренка] / М.М.Окса // Радянська школа. – 1988. – № 2. – С.87-89.

**Олейник, В.Ф.** Значение речи воспитателя в реализации педагогики сотрудничества / В.Ф.Олейник // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.196-197.

**Павленко, О.А.** Значение идей А.С. Макаренко для формирования коллектива младших школьников / О.А.Павленко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.109.

**Панок, В.Г.** Классный коллектив как средство формирования социальной активности личности старшеклассника / В.Г.Панок // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.90-91.



**Панькин, В.М.** Макаренко о педагогике слова / В.М.Панькин // Русская речь. – 1972. – № 2. – С.90-99.

**Патаки, Ф.** Антон Семенович Макаренко в Венгрии / Ф.Патаки // Советская педагогика. – 1988. – № 8. – С.55-58.

**Пашко, А.Ф.** Внушение как один из методов педагогического воздействия в практике А.С.Макаренко / А.Ф.Пашко // Проблемы высшей школы. – К., 1989. – Вип. 68. – С.88-92.

**Пашун, Д.З.** Некоторые проблемы воспитательного процесса в свете теоретических установок А.С.Макаренко / Д.З.Пашун // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.46-48.

**Пащенко, В.О.** А.Макаренко. Релігія. Церква. Новий підхід до старої проблеми / В.О.Пащенко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.137-146.

**Пащенко, Д.И.** Социальные аспекты педагогического наследия А.С.Макаренко / Д.И.Пащенко, И.А.Пащенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.31-32.

**Петренко, Г.Г.** О роли и значении ученического коллектива в формировании личности подростка / Г.Г.Петренко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.264.

**Петрова, В.И.** Проблемы трудового воспитания в педагогическом наследии А.С.Макаренко / В.И.Петрова // Советская педагогика. – 1979. – № 3. – С.120-122.

**Петрусенко, Т.С.** Втілення ідей А.С.Макаренка в практику роботи дитячих будинків і шкіл-інтернатів / Т.С.Петрусенко // Радянська школа. – 1958. – № 3. – С.23-32.

**Петухов, В.И.** Идеи А.С.Макаренко о ведущих принципах организации воспитательного коллектива и современная школа / В.И.Петухов, Л.Е.Петухова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.75-76.

**Пилипчук, В.В.** Дидактичний пошук А.С.Макаренка / В.В.Пилипчук // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.71-76.

**Пістрога, С.В.** А.С.Макаренко - новатор педагогіки / С.В.Пістрога, С.В.Савченко // Позакласний час. – 2006. – № 5. – С. 11-12.

**Плеханов, А.** А.С.Макаренко о причинах и предупреждении детских правонарушений / А.Плеханов // Воспитание школьников. – 1966. – № 2. – С.66-68.

**Плеханов, А.** А.С.Макаренко о формировании нравственно ценных потребностей / А.Плеханов // Народное образование. – 1988. – № 2. – С.85-87.

**Плеханов, А.В.** А.С.Макаренко о педагогическом мастерстве воспитателя / А.В.Плеханов // Начальная школа. – 1988. – № 2. – С.89-93.

**Погребняк, Э.П.** Применение учения А.С.Макаренко о дисциплине в современной школе / Э.П.Погребняк // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.81-83.

**Позняк, Т.Н.** Принцип оптимизма в педагогической системе А.С.Макаренко и его значение для современной школы / Т.Н.Позняк // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.19-20.

**Полищук, В.А.** А.С.Макаренко о формировании общественно-политической активности школьников / В.А.Полищук, Т.В.Тарасова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.42-43.

**Попова, Л.Д.** Новые материалы об особенностях системы воспитательной работы в коммуне им.Ф.Э.Дзержинского / Л.Д.Попова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.10-11.

**Попова, Л.Д.** Макаренко про зміст навчальної роботи в комуні ім.Ф.Е.Дзержинського / Л.Д.Попова, М.М.Окса // Педагогіка : республ. науково-методичний збірник. – К., 1988. – Вип. 27. – С.19-25.

**Реализация идей А.С.Макаренко в учебно-воспитательной работе учителя химии** / Т.Н.Попович, Т.В.Слюсарская, В.Н.Гринева, Л.С.Хургина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.184-185.

**Порус, Б.Н.** А.С.Макаренко о творческом подходе к оценке и реализации педагогического опыта / Б.Н.Порус // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.162-163.

**Почекаева, Л.** Малоизвестная страница биографии А.С.Макаренко / Л.Почекаева // Воспитание школьников. – 1988. – № 6. – С.18-19.

**Проколиенко, Л.Н.** А.С.Макаренко о путях воспитания подрастающей личности / Л.Н.Проколиенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.260-261.

**Проценко, В.** Утро заката: [из книги о Макаренко] / В.Проценко // Народное образование. – 1964. – № 4. – С.98.

**Равкин, З.** Некоторые проблемы воспитания в теории и практике А.С.Макаренко / З.Равкин // Народное образование. – 1978. – № 3. – С.86-93.

**Раздобутько, И.Ф.** А.С.Макаренко как дидакт / И.Ф.Раздобутько // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.177-178.

**Рибалка, В.** Теорія розвитку особистості у колективі : [За спадщиною А.С.Макаренка] / В.Рибалка // Психолог. – 2005. – № 28. – С. 3-17.

**Розенберг, А.Я.** А.С.Макаренко и проблемы перестройки школы / А.Я.Розенберг // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.142-143.

**Роман, С.В.** О формировании умений организации внеклассной работы / С.В.Роман, В.Н.Карпова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.252.

**Романов, А.П.** Жизненность и значение опыта А.С.Макаренко по организации клубной воспитательной работы в свободное от уроков время / А.П.Романов // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.202-203.

**Роткович, Я.** А.С.Макаренко об эстетическом молодежи / Я.Роткович // Литература в школе. – 1963. – № 1. – С.27-35.

**Рощин, М.** Педагогика здравого смысла / М.Рощин // Народное образование. – 1993. – № 2. – С.90-94.

**Руденко, Л.** Макаренко в сучасній педагогіці / Л.Руденко // Директор школи. – 2006. – № 20, травень. – С. 3-6.

**РФ. МОН.** О Международном конкурсе им. А.С.Макаренка : Положение о конкурсе 01.04.06 г. по 05.04.06 г. / РФ. МОН. // Народное образование. – 2006. – № 2. – С. 39-42.

**Рыбаченко, В.Ф.** Роль деятельности в формировании личности: [на материале педагогического наследия А.С.Макаренко] / В.Ф.Рыбаченко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.54-55.

**Савицкий, Л.Ю.** А.С.макаренко о педагогическом такте / Л.Ю.Савицкий // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.49-51.

**Савчин, М.В.** Об осознании старшеклассниками общественного значения труда / М.В.Савчин // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.124-125.

**Санникова, Н.** Идеи социального менеджмента в теории и практике А.С.Макаренко / Н.Санникова // Социальная педагогика. – 2006. – № 2. – С. 39-46.

**Сечко, Л.Н.** Негативное отношение к аморальным поступкам как фактор нравственного развития личности / Л.Н.Сечко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.77-79.

**Синьов, В.М.** Вплив творчої спадщини А.С.Макаренка на розвиток вітчизняної та світової пенітенціарної педагогіки / В.М.Синьов // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.128-132.

**Скворцова, И.А.** Активизация личностной позиции воспитанника в процессе организации эстетической стороны жизни: [из педагогического опыта А.С.Макаренко] / И.А.Скворцова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.190-191.

**Слободчиков, В.** Педагогика А.С.Макаренко - социально-педагогическое открытие XX века / В.Слободчиков // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 149-155.

**Смаль, В.З.** Світова слава А.С.Макаренка: [До 90-річчя з дня народження А.С.Макаренка] / В.З.Смаль // Радянська школа. – 1978. – № 3. – С.21-28.

**Сметанський, М.** А.С.Макаренко та В.О.Сухомлинський про сімейне виховання / М.Сметанський // Рідна школа. – 2003. – № 9. – С.12-15.

**Сметанський, М.** Компаративний аналіз педагогічних поглядів А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського / М.Сметанський // Рідна школа. – 2006. – № 9. – С. 3-7.

**Солодухова, О.Г.** А.С.Макаренко о характере межличностных отношений в педагогическом коллективе / О.Г.Солодухова, В.Т.Чепига, И.Г.Гозман // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.270-271.

**Сонникова, Н.** Идеи социального менеджмента в теории и практике А.С.Макаренко / Н.Сонникова // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 155-161.

**Стельмахович, М.Г.** А.С.Макаренко як учитель-словесник / М.Г.Стельмахович // Укр. мова і література в школі. – 1988. – № 3. – С.70-74.

**Степанченко, Л.** Каким я его знал: [Из воспоминаний об А.С.Макаренко] / Л.Степанченко // Народное образование. – 1964. – № 12. – С.87-91.

**Струбицький, В.В.** Проблема особистості вихователя в педагогічній спадщині А.С.Макаренка / В.В.Струбицький // Радянська школа. – 1974. – № 3. – С.19-23.

**Струманский, В.П.** Проблема политехнизма в педагогической системе А.С.Макаренко / В.П.Струманский // Советская педагогика. – 1988. – № 3. – С.35-37.

**Стурова, М.** Макаренко и Франкл о ценностных ориентациях личности / М.Стурова // Педагогика. – 1993. – № 1. – С.99-104.

**Стурова, М.** Реальная перспектива - работать без брака: [О А.С.Макаренко] / М.Стурова // Народное образование. – 1994. – № 5. – С.84-87.

**Стурова, М.П.** Живое наследие А.С.Макаренко / М.П.Стурова // Педагогика. – 2000. – № 3. – С.53-58.

**Сундуков, Н.А.** Переписка воспитанников колонии им.М.Горького с А.М.Горьким / Н.А.Сундуков // Советская педагогика. – 1954. – № 1. – С.118-139.

**Сухорский, С.Ф.** А.С.Макаренко об условиях педагогической целесообразности детского труда / С.Ф.Сухорский // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.121-122.

**Сухорський, С.** Ставлення сучасників Антона Макаренка до його соціально-педагогічного експерименту: [нове дослідження німецького макаренкознавця] / С.Сухорський // Рідна школа. – 1994. – № 5. – С.74-77.

**Сущенко, Т.И.** Творческое использование идей А.С.Макаренко в выявлении результативности воспитательной работы / Т.И.Сущенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.82-83.

**Татаринов, Т.Д.** Педагог-творец / Т.Д.Татаринов // Народное образование. – 1965. – № 3. – С.103-105.

**Татарінова, Л.** Звичайна прихожанка : [Катерина Васильєва-народна артистка - онука А.С.Макаренка] / Л.Татарінова // Пані Вчителька. – 2007. – № 1. – С. 11-13.

**Таценко, Н.О.** Поряд з А.С.Макаренком: [З історії освіти] / Н.О.Таценко // Радянська школа. – 1991. – № С.85-87. – С.85-87.

**Текіло, А.** "Шпигунські пристрасті" навколо Антона Макаренка:[про можливості використання педагогіки Макаренка] / А.Текіло, А.Келеберда // Завуч. – 2000. – № 3. – С.12-13.

**Терский, В.** Игры в практике А.С.Макаренко / В.Терский // Воспитание школьников. – 1988. – № 2. – С.23-28.

**Терский, В.** Черчение в практике А.С.Макаренко / В.Терский // Народное образование. – 1964. – № 3. – С.39-40.

**Ткаченко, А.А.** Значение теории и практики А.С.Макаренко в обеспечении единства школы, семьи и общественности в воспитании детей и молодёжи в условиях современной урбанизации / А.А.Ткаченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.293-294.

**Ткаченко, И.Г.** Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современная теория и практика трудового воспитания профорientации школьников / И.Г.Ткаченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.134-135.

**Тонков, Е.В.** А.С.Макаренко о комплексном подходе в управлении воспитанием / Е.В.Тонков // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.19-20.

**Трофимов, Г.Г.** Военно-патриотическое воспитание в педагогической теории и практике А.С.Макаренко / Г.Г.Трофимов // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.73-75.

**Турбовский, Я.** Диалог через двадцать лет / Я.Турбовский // Народное образование. – 1989. – № 8. – С.81-85.

**Успенский, М.Б.** Наш коллега, наш современник: [К 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко] / М.Б.Успенский // Русский язык в школе. – 1988. – № 2. – С.58-62.



**Фарфоровский, В.Ф.** Проблема подготовки молодёжи к защите Родины в педагогическом наследии А.С.Макаренко / В.Ф.Фарфоровский // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.70-71.

**Фельдштейн, Д.И.** Идеи А.С.Макаренко в системе психолого-педагогических проблем воспитания / Д.И.Фельдштейн // Вопросы психологии. – 1978. – № 3. – С.9-21.

**Фере, И.** Мой учитель: [Воспоминания о А.С.Макаренко] / И.Фере // Новый мир. – 1953. – № 5. – С.148-187.

**Фотеева, А.** А.С.Макаренко и современность: [К 90-летию со дня рождения] / А.Фотеева // Советская педагогика. – 1978. – № 5. – С.151-157.

**Фрадкин, Ф.** Последний год жизни: [А.С.Макаренко] / Ф.Фрадкин // Воспитание школьников. – 1988. – № 3. – С.15-19.

**Фрезе, Л.** Достояние советской и мировой науки: [О пед. наследии А.С.Макаренко: Ст.из ФРГ] / Л.Фрезе // Советская педагогика. – 1989. – № 4. – С.143-146.

**Фролов, А.** Воспитательный процесс и коллектив / А.Фролов // Воспитание школьников. – 1978. – № 2. – С.19-25.

**Фролов, А.** Педагогическая система хозяйства А.С.Макаренко : "Параллельность" производственного труда и воспитания / А.Фролов // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 145-148.

**Фролов, А.** Проблемы "педагогической нейтральности трудового процесса" в наследии А.С.Макаренко / А.Фролов // Воспитание школьников. – 2005. – № 4. – С. 14-18.

**Фролов, А.А.** Беречь и развивать творческое наследие А.С.Макаренко / А.А.Фролов // Советская педагогика. – 1988. – № 3. – С.25-30.

**Фролов, А.А.** В защиту воспитания: [О педагогическом наследии А.С.Макаренко] / А.А.Фролов // Воспитание школьников. – 1991. – № 3. – С.2-3.

**Фролов, А.А.** Концепція педагогіки А.С.Макаренка / А.А.Фролов // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.95-102.

**Фролов, А.А.** Развитие педагогических взглядов А.С.Макаренко в период деятельности коммуны им.Ф.Э.Дзержинского / А.А.Фролов // Советская педагогика. – 1978. – № 3. – С.30-38.

**Фролов, А.А.** Социальное воспитание и наследие А.С.Макаренко / А.А.Фролов // Педагогика. – 2002. – № 6. – С.71-78.

**Фролов, А.А.** Становление педагогических взглядов А.С.Макаренко в 20-х годах / А.А.Фролов // Советская педагогика. – 1978. – № 9. – С.103-110.

**Фролов, А.А.** Про одну з промов А.С.Макаренка / А.А.Фролов, В.І.Ковалевський // Радянська школа. – 1978. – № 3. – С.32-36.

**Хандрос, Б.** Макаренко і школа / Б.Хандрос // Дніпро. – 1959. – № 11. – С.125-130.

**Хандрос, Б.** Повість про сина та батька: [С.О.Калабалін та А.С.Макаренко] / Б.Хандрос // Вітчизна. – 1988. – № 1. – С.108-146.

**Хиллиг, Г.** "Чекист" и "враг народа" А.С.Макаренко / Г.Хиллиг // Педагогика. – 2001. – № 8. – С.73-80.

**Хиллиг, Г.** А.С.Макаренко и НКВД: [Ст. западногерманского ученого, руководителя Марбург. лаб. по изучению биографии и творчества А.С.Макаренко] / Г.Хиллиг // Советская педагогика. – 1990. – № 9. – С.118-131.

**Хиллиг, Г.** Братья Виталий и Антон Макаренко в 1920-1930-х гг. / Г.Хиллиг // Педагогика. – 2006. – № 9. – С. 78-84.

**Хиллиг, Г.** Интерес к Макаренко будет расти / Г.Хиллиг // Народное образование. – 1990. – № 5. – С.118-128.

**Хиллиг, Г.** Колония им.М.Горького - творческая лаборатория А.С.Макаренко / Г.Хиллиг // Педагогика. – 2003. – № 8. – С.78-87.

**Хиллиг, Г.** Макаренко А.С. и власть / Г.Хиллиг // Педагогика. – 2002. – № 8. – С.66-79.

**Хиллиг, Г.** Макаренко и сталинизм: размышления и комментарии к дискуссионной теме / Г.Хиллиг // Педагогика. – 1996. – № 1. – С.68-76.

**Хиллиг, Г.** На разных берегах... : [О том, как братья Макаренко в 1930 годах пытались восстановить контакт друг с другом] / Г.Хиллинг // Народное образование. – 2006. – № 6. – С. 194-200.

**Хіллiг, Г.** "Галі сниться, що у неї в гостях Сталін...": [Роздуми і коментарі до дискусійної теми "Макаренко" і "Сталін"] / Г.Хіллiг // Рідна школа. – 1994. – № 10. – С.2-7.

**Хіллiг, Г.** "Мазепинець" Ващенко про "яничара" Макаренка: взаємини відомих українських педагогів / Г.Хіллiг // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С.69-74.

401. **Хіллiг, Г.** Подряпини на образі "видатного педагога". Деякі результати історико-біографічного макаренкознавства / Г.Хіллiг // Радянська школа. – 1991. – № 3. – С.86-94.

**Хмелюк, Р.І.** Треба вчити любові... [Макаренко про статеве виховання] / Р.І.Хмелюк, В.С.Барський // Радянська школа. – 1965. – № 3. – С.10-14.

**Ходцева, А.А.** Воспитание коллективизма в учебно-познавательной деятельности школьников / А.А.Ходцева // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.180.

**Хомич, Л.О.** Реалізація ідей А.Макаренка в системі психологічної підготовки вчителя початкових класів / Л.О.Хомич // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.168-176.

**Хромова, О.Л.** Концепція родинного виховання А.Макаренка і сучасність / О.Л.Хромова, Т.В.Кравченко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.58-65.

**Хрущ, В.Д.** Педагогические отряды А.С.Макаренко на Кубе / В.Д.Хрущ // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.110.

**Целикова, О.П.** Этика возвышения человека: [О А.С.Макаренко] / О.П.Целикова // Советская педагогика. – 1988. – № 3. – С.30-35.

**Цибулько, Л.Ф.** Нова біографія А.С.Макаренка / Л.Ф.Цибулько // Радянська школа. – 1988. – № 10. – С.87-91.

**Цина, А.Ю.** Розвиток поглядів А.Макаренка на роль праці в школі / А.Ю.Цина, П.П.Артющенко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.147-152.

**Чаговец, Л.В.** А.С.Макаренко о единстве методов воспитания и методов изучения личности / Л.В.Чаговец // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.108.

**Чекалин, В.И.** Подвижник: [А.С.Макаренко] / В.И.Чекалин // Вестник высшей школы. – 1988. – № 4. – С.11-15.

**Чернова, В.М.** Методологическая значимость идеи А.С.Макаренко воспитания любви как социально-нравственной ценности / В.М.Чернова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.58-59.

**Чернышев, А.И.** Использование идей А.С.Макаренко при разработке системы патриотического воспитания подростков-правонарушителей в условиях специальной школы / А.И.Чернышев // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.68-69.

**Чорний, О.І.** Взаємозв'язок фізичного і трудового виховання в педагогічній системі А.С.Макаренка і сучасна школа / О.І.Чорний // Педагогіка : республ. науково-методичний збірник. – К., 1988. – Вип. 27. – С.35-40.

**Чубаров, Л.** Воспитанники А.С.Макаренко в годы Великой Отечественной войны / Л.Чубаров // Воспитание школьников. – 1985. – № 2. – С.25-29.

**Чубаров, Л.** Их воспитал Антон Семёнович / Л.Чубаров // Воспитание школьников. – 1988. – № 2. – С.18-22.

**Чубаров, Л.** Лев Климентьев или Антон Макаренко / Л.Чубаров // Народное образование. – 1993. – № 2. – С.76-80.

**Чубаров, Л.** Сопратник А.С.Макаренко: [В.Н.Терский] / Л.Чубаров // Народное образование. – 1988. – № 6. – С.54-56.

**Чубаров, Л.А.** Перечитывая Макаренка / Л.А.Чубаров // Преподавание истории в школе. – 1988. – № 5. – С.47-53.

**Чуковский, К.** Его влекла среда молодёжи: [Из воспоминаний о А.С.Макаренко] / К.Чуковский // Воспитание школьников. – 1968. – № 2. – С.36-38.

**Шаванов, С.В.** Психологические аспекты развития творческого мышления учащихся в трудовой подготовке / С.В.Шаванов // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.275-276.

**Шевченко, С.М.** Маловідома сторінка в Макаренкознавстві / С.М.Шевченко // Педагогіка і психологія. – 2003. – № 3/4. – С.174-178.

**Шиліна, З.М.** Формування громадянської позиції особистості в педагогічній системі А.С.Макаренка / З.М.Шиліна // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.133-135.

**Ширяева, К.** В педагогическом вузе, где учился А.С.Макаренко: [Полт. пед. ин-т им.Короленко] / К.Ширяева, И.Кривонос // Народное образование. – 1978. – № 3. – С.96-98.

**Ширяева, К.М.** З досвіду вивчення студентами життя і педагогічної творчості А.С.Макаренка / К.М.Ширяева, І.Ф.Кривонос // Радянська школа. – 1978. – № 3. – С.29-32.

**Шкурко, І.І.** Видатний радянський педагог А.С.Макаренко / І.І.Шкурко // Український історичний журнал. – 1988. – № 3. – С.143-148.

**Шпак, О.Т.** А.С.Макаренко про виховання господаря своєї країни / О.Т.Шпак // Радянська школа. – 1987. – № 10. – С.65-69.

**Шпортенко, А.М.** Совершенствование подготовки студентов педвуза к изучению и использованию педагогического наследия А.С.Макаренко о трудовом воспитании учащихся / А.М.Шпортенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.136-137.

**Штань, Ю.І.** Незабутні зустрічі / Ю.І.Штань // Радянська школа. – 1963. – № 3. – С.24-25.

**Ярмаченко, М.** Антон Макаренко - класик української педагогіки ХХ століття / М.Ярмаченко // Педагогічна газета. – 2003. – № 2. – С.3.

**Ярмаченко, М.** Педагогічна відвага: [А.С.Макаренко] / М.Ярмаченко // Завуч. – 2003. – № 3, січень.- вкл.

**Ярмаченко, М.Д.** А.С.Макаренко і світова педагогіка ХХ століття / М.Д.Ярмаченко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С.5-12.

**Ярмаченко, М.Д.** А.С.Макаренко і сучасна радянська школа / М.Д.Ярмаченко // Педагогіка : республ. науково-методичний збірник. – К., 1988. – Вип. 27. – С.3-9.

**Ярмаченко, М.Д.** А.С.Макаренко про суть радянської системи виховання / М.Д.Ярмаченко // Радянська школа. – 1988. – № 3. – С.3-10.

**Ярмаченко, М.Д.** Деякі міркування щодо "Подряпин на образі "видатного педагога" / М.Д.Ярмаченко // Радянська школа. – 1991. – № 3. – С.95-96.

**Ярмаченко, М.Д.** З неопублікованої спадщини А.С.Макаренка / М.Д.Ярмаченко // Радянська школа. – 1989. – № 1. – С.87-91.

**Ярмаченко, Н.** "В плену у конъюктуры": [Критические замечания по поводу оценок пед. наследия А.С.Макаренко, сод. в кн. Ю.Азарова "Не подниматься тебе, старик] / Н.Ярмаченко // Народное образование. – 1990. – № 3. – С.126-130.

**Ярмаченко, Н.Д.** А.С.Макаренко о сущности советской системы воспитания / Н.Д.Ярмаченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.3-5.

**Ярмаченко, Н.Д.** Педагогическое наследие А.С.Макаренко на службе современной школе / Н.Д.Ярмаченко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.7-12.

**Ярмаченко, Н.Д.** Эстетическое воспитание в педагогической системе А.С.Макаренко / Н.Д.Ярмаченко // Русский язык и литература в ср. уч. заведениях УССР. – 1988. – № 3. – С.3-7.

441. **Ярмоленко, Г.Н.** Реализация идей А.С.Макаренко о подготовке учителя-предметника к учебно-воспитательной работе в школе / Г.Н.Ярмоленко, Н.Д.Хижняк, А.А.Щекина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.250-251.

**Ярмоленко, П.Я.** А.С.Макаренко о формировании нравственного идеала личности / П.Я.Ярмоленко, И.Ф.Роздобудько // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.64-66.

**Яценко, Н.** Нове життя макаренківських загонів / Н.Яценко // Радянська школа. – 1978. – № 1. – С.54-57.

## **Творчий доробок викладачів-макаренкознавців СумДПУ ім. А.С.Макаренка**

**Антон Семенович Макаренко** // Хрестоматія з історії педагогіки : Вітчизняна школа і педагогіка / М.Ю.Рисіна, А.А.Сбруєва. – Суми: СумДПУ ім.А.С.Макаренка, 2003. – Частина 1. – С.195-224.

**Педагогічна система А.С.Макаренка** : Тема 15 // Сбруєва, А.А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах : Навчальний посібник / А.А.Сбруєва, М.Ю.Рисіна. – Суми, 2000. – С.169-175.

**Анохин, Е.В.** Формирование опыта работы студентов-макаренковцев с разновозрастными коллективами школьников / Е.В.Анохин // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.86.

**Анохін, Є.В.** Досвід та перспективи співробітництва дитячих громадських організацій / Є.В.Анохін // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.5-8.

**Апанасенко, Л.И.** Самоподготовка студентов как средство формирования их самостоятельности и педагогического мастерства / Л.И.Апанасенко, Е.В.Рабец // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.246.

**Артюшкіна, Л.М.** Соціально-педагогічні проблеми становища дітей в Україні / Л.М.Артюшкіна // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.3-5.

**Баранова, Т.Б.** Идеи А.С.Макаренко в решении задач подготовки молодёжи к семейной жизни / Т.Б.Баранова, А.В.Зеленский, Г.Ю.Малинская // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.303-304.

**Белецкий, Д.М.** А.С.Макаренко - теоретик детской литературы / Д.М.Белецкий // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.282-284.

**Білозір, В.М.** Розвиток ініціатив громадської освіти та соціально-педагогічні концепції / В.М.Білозір // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.8-11.



**Бобок, М.К.** Идеи А.С.Макаренко за рубежом / М.К.Бобок, Р.И.Цыба // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.36-39.

**Бобровский, П.П.** Педагогически-мировоззренческий аспект постижения счастья и бытия в творчестве А.С.Макаренко и В.А.Сухомлинского / П.П.Бобровский // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.33.

**Бобровский, П.П.** Творческое наследие А.С.Макаренко и проблема синтеза науки и искусства в современной педагогике / П.П.Бобровский // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.32-34.

**Бойченко, Л.М.** Требования А.С.Макаренко к устной речи как компоненту профессионального мастерства / Л.М.Бойченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.244-245.

**Бояровская, Е.В.** "Педагогическая поэма" А.С.Макаренко и жанровые поиски современной советской прозы / Е.В.Бояровская // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.301-304.

**Бояровская, Е.В.** Документализм и художественный вымысел в повести А.С.Макаренко "Флаги на башнях" / Е.В.Бояровская // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.279-281.

**Бугаєнко, В.В.** А.С.Макаренко у житті Сумського державного педагогічного університету / В.В.Бугаєнко // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.14-16.

**Василенко, И.В.** Воспитательная работа учителя физической культуры / И.В.Василенко, А.И.Кудренко, В.В.Скрынник // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.315-316.

**Васюк, Н.М.** Творческое развитие идей А.С.Макаренко о воспитании бодрой и жизнерадостной молодежи / Н.М.Васюк // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.178-179.

**Васюк, Н.М.** Совершенствование полового воспитания учащихся в свете педагогического наследия А.С.Макаренко / Н.М.Васюк, М.Н.Фицула // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.309-310.

**Ващенко, Т.Г.** Формирование общественной активности школьников в свете педагогического опыта А.С.Макаренко / Т.Г.Ващенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.88-89.

**Верблюдов, И.Б.** Воспитание сознательной дисциплины у юных спортсменов в детских спортивных школах / И.Б.Верблюдов, Б.Н.Сергиенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.317-320.

**Гаврилов, Ф.Т.** Музеи А.С.Макаренко / Ф.Т.Гаврилов // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.311-313.

**Гвоздик, А.А.** Мастерство Макаренко-публициста : Функционально-стилистический анализ языковой системы "Книги для родителей" / А.А.Гвоздик // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.210-211.

**Голубченко, В.Е.** А.С.Макаренко о роли юнкорской деятельности в патриотическом воспитании молодёжи / В.Е.Голубченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.44-45.

**Гончарук, Г.И.** Подвижные игры в системе физического воспитания студентов педвузов в свете педагогического наследия А.С.Макаренко / Г.И.Гончарук, И.Д.Лифинцев, Н.Д.Шошура // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.321-322.

**Дейниченко, Н.П.** А.С.Макаренко о детской литературе и её стиле / Н.П.Дейниченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.220-221.

**Дудченко, М.Н.** Произведения А.С.Макаренко в переводах на языки народов СССР социалистических стран / М.Н.Дудченко, М.С.Дудченко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.308-309.

**Дудченко, М.Н.** Роль традиций в коммунистическом воспитании молодежи / М.Н.Дудченко, М.С.Дудченко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.197-198.

**Евграфова, А.А.** А.С.Макаренко о личности учителя / А.А.Евграфова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.152-153.

**Евграфова, А.А.** Наследие А.С.Макаренко и проблемы языковой культуры / А.А.Евграфова // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.310-311.

**Єфремова, Г.Л.** Волонтерська діяльність як компонент професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів / Г.Л.Єфремова // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.16-18.

**Иванченко, А.В.** Педагогическое наследие А.С.Макаренко и вопросы руководства процессом коммунистического воспитания / А.В.Иванченко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.215-216.

**Иванченко, А.В.** А.С.Макаренко о научном мировоззрении / А.В.Иванченко, Е.И.Шехтерман // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.29-32.

**Каленик, В.И.** Принципы организации обучения в системах уроков физики в средней школе / В.И.Каленик // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.173-174.

**Каменская, Н.П.** А.С.Макаренко о формировании личности средствами художественной литературы / Н.П.Каменская // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.206.

**Качан, И.Т.** Педагогическое творчество А.С.Макаренко и проблемы подготовки современного учителя / И.Т.Качан // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.223-224.

**Кичатинова, Н.А.** Проблема единства теории и практики в педагогическом наследии А.С.Макаренко / Н.А.Кичатинова, А.М.Зарукина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.14-15.

**Ключникова, П.А.** А.С.Макаренко о воспитании как организации жизнедеятельности воспитанников / П.А.Ключникова // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.216-218.

**Кобозев, Н.М.** Рациональное питание как основа укрепления здоровья школьников / Н.М.Кобозев, Б.Т.Крутько // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.323-324.

**Комарова, Е.В.** Стратегия психологического воздействия А.С.Макаренко на умственное развитие воспитанников и применение её при обучении иноязычной речи в вузе / Е.В.Комарова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.165-166.

**Кононенко, М.П.** А.С.Макаренко о доверии как стимуле воспитания и обучения / М.П.Кононенко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.169-170.

**Кононенко, М.П.** Ідеї А.С.Макаренка про взаємозв'язок дисципліни і свободи особистості та їх реалізація в навчально-пізнавальній діяльності старшокласників / М.П.Кононенко // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.18-20.

**Корж, Л.В.** Реалізація ідеї опіки безпритульних дітей на Сумщині в 20-30-ті рр. ХХ ст. / Л.В.Корж // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.20-23.

**Коротяева, И.Б.** Роль деловой игры в подготовке будущих учителей к педагогической деятельности / И.Б.Коротяева, Л.М.Кольченко, В.И.Сенчурина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.239-240.

**Косяк, В.А.** Эстетическое отношение к предметной среде в сфере физической культуры / В.А.Косяк // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.204-205.

**Туристские путешествия как средство всестороннего и гармонического развития подрастающего поколения / В.П.Кривцун, В.И.Курилова, С.В.Одинцова, Л.И.Прокопова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.319-320.**

**Кувалдина, З.И.** Вопросы учета возрастных особенностей детей в воспитании в педагогической системе А.С.Макаренко / З.И.Кувалдина // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.144-145.

**Кувалдина, З.И.** А.С.Макаренко об учете возрастных особенностей детей в воспитании потребностей / З.И.Кувалдина, Г.П.Якубанец // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.311-312.

**Кукса, В.А.** Взаимосвязь полового воспитания и спорта в наследии Макаренко / В.А.Кукса // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.325-326.

**Курбакова, Н.В.** Використання педагогічного досвіду А.С.Макаренка щодо усунення негативного впливу громадської думки на формування освітніх компетентностей учнів сільської місцевості / Н.В.Курбакова // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.23-25.

**Кушнірова, Л.В.** Значення праць А.С.Макаренка в галузі методики мови / Л.В.Кушнірова // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.26-27.

**Лазарев, Н.Е.** А.С.Макаренко и проблемы формирования социальной активности будущего учителя / Н.Е.Лазарев, Н.В.Палёха // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.231-232.

**Лазарев, М.О.** Проблема соціально-педагогічного перетворення особистості в контексті творчої спадщини А.С.Макаренка / М.О.Лазарев // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.28-30.

**Лоза, Т.А.** Об улучшении профессионально-педагогической подготовки будущих учителей физкультуры / Т.А.Лоза // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.327.

**Луценко, О.А.** Педагогіка з позиції гендерного підходу / О.А.Луценко // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.30-34.

**Лях, М.В.** Педагогічний менеджмент А.С.Макаренка / М.В.Лях // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.33-36.

**Макарова, Л.А.** Музыкально-исполнительская деятельность как необходимое условие становление творческой личности учителя / Л.А.Макарова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.212-213.

**Малиборский, Н.В.** А.С.Макаренко и формирование творческой активности учащихся / Н.В.Малиборский, Л.В.Резникова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.209.



**Малышко, Г.И.** Язык как средство воспитания студентов в свете педагогического наследия А.С.Макаренко / Г.И.Малышко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.198-200.

**Мандрико, Т.В.** Система використання педагогічної спадщини А.С.Макаренка в навчально-виховному процесі / Т.В.Мандрико // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.37-43.

**Мандыч, Э.Г.** Развитие творческой инициативы студентов в процессе преподавания дисциплин по специальности / Э.Г.Мандыч, В.В.Павлов // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.186.

**Манченко, О.Г.** Тема воспитания нового человека в украинской литературе 30-х годов и творчество А.С.Макаренко / О.Г.Манченко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.296-298.

**Мартыненко, В.А.** Влияние А.С.Макаренко на формирование Оксаны Иваненко как детской писательницы / В.А.Мартыненко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.298-300.

**Марченко, В.И.** А.С.Макаренко об ошибках семейного воспитания / В.И.Марченко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.295-296.

**Мозговой, И.П.** Культурное наследие как средство атеистического воспитания в школе / И.П.Мозговой // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.23-24.

**Мурашова, А.Л.** О самостоятельной познавательной деятельности воспитанников А.С.Макаренко в колонии имени А.М.Горького / А.Л.Мурашова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.181.

**Николаи, Г.Ю.** Некоторые аспекты профессионального становления будущих учителей музыки в свете педагогических идей А.С.Макаренко / Г.Ю.Николаи // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.257-258.

**Овчаренко, А.П.** Творческое применение педагогического наследия А.С.Макаренко в учебно-воспитательном процессе Сумского педагогического института / А.П.Овчаренко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.60-62.

**Овчарик, А.М.** Вплив засобів масової інформації на соціальне виховання / А.М.Овчарик // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.43-45.

**Огієнко, О.І.** Провідні напрямки колективістської педагогіки А.С.Макаренка / О.І.Огієнко // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.45-47.

**Осьмук, Н.Г.** Новаторські ідеї А.С.Макаренка в загальному русі педагогічних пошуків 20-х рр. ХХ століття / Н.Г.Осьмук // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.48-49.

**Охрименко, О.Г.** А.С.Макаренко о познавательном и воспитательном значении зарубежной литературы / О.Г.Охрименко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.216-217.

**Охрименко, О.Г.** А.С.Макаренко о значении прогрессивной зарубежной литературы / О.Г.Охрименко, О.П.Охрименко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.292-294.

**Охрименко, П.П.** А.С.Макаренко как писатель / П.П.Охрименко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.268-272.

**Охрименко, П.П.** А.С.Макаренко о воспитательном значении "Слова о полку Игореве" и его изучении в школе / П.П.Охрименко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.207-208.

**Охрименко, П.П.** А.С.Макаренко об изучении и объяснении "Слова о полку Игореве" / П.П.Охрименко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.288-291.

**Перетяцько, О.В.** Соціально-педагогічний аспект діяльності дореволюційної вітчизняної школи / О.В.Перетяцько // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.50-53.

**Польская, О.Я.** Раскрытие педагогической системы А.С.Макаренко в межпредметных связях психолого-педагогических дисциплин / О.Я.Польская // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.131-133.

**Поляничко, А.О.** Сімейне неблагополуччя і "діти вулиці" / А.О.Поляничко // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.53-55.

**Радько, Н.М.** А.С.Макаренко і виховання громадянина / Н.М.Радько // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.55-57.

**Расщупкин, В.Н.** А.С.Макаренко и формирование педагогической культуры будущего учителя / В.Н.Расщупкин, М.И.Трахтенберг // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.241-242.

**Рисіна, М.Ю.** Виховання дітей із неповних сімей в педагогічній спадщині А.С.Макаренка / М.Ю.Рисіна // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.57-59.

**Рязанцева, В.Н.** О причинах педагогической запущенности детей / В.Н.Рязанцева // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.264-265.

**Савельев, В.А.** Познание как отношение в системе воспитательной деятельности / В.А.Савельев // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.265-266.

**Сайко, Н.П.** Роль наследия А.С.Макаренко в разработке игровых видов деятельности / Н.П.Сайко, Л.И.Рыжкова, А.К.Тимкова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.187-188.

**Сбруева, А.А.** Развитие макаренковских идей самоуправления детского коллектива в современной школе ГДР / А.А.Сбруева // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.96-97.

**Сбуєва, А.А.** Провідні чинники ефективності педагогічної системи А.С.Макаренка / А.А.Сбуєва // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.59-61.

**Сенчурин, Е.В.** Трудовое воспитание студентов в свете идей А.С.Макаренко / Е.В.Сенчурин, М.И.Стеблянка // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.130-131.

**Сенчурина, В.И.** А.С.Макаренко и опыт семейного воспитания А.А.Деревской / В.И.Сенчурина // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.261-262.

**Сенчурина, В.І.** Особливості вивчення курсу педагогіки зі студентами факультету фізичної культури / В.І.Сенчурина // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.62-63.

**Скорик, А.С.** Воплощение идей А.С.Макаренко в педагогической работе учителей украинского языка и литературы / А.С.Скорик // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.200-201.

**Скорик, А.С.** О языке произведений А.С.Макаренко / А.С.Скорик // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.306-307.

**Скоробагатська, О.І.** Виховні цінності у педагогічній спадщині А.С.Макаренка / О.І.Скоробагатська // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.63-66.

**Сногощенко, В.В.** Работа музею історії СумДПУ ім.А.С.Макаренка з використання педагогічної спадщини А.С.Макаренка / В.В.Сногощенко // А.С.Макаренко і соціальна педагогіка : Тези доповідей педагогічних читань до 115-річниці з дня народження А.С.Макаренка. – Суми, 2003. – С.66-68.

**Стадник, А.Д.** Организация самостоятельной работы - важный элемент педагогической системы А.С.Макаренко / А.Д.Стадник, М.Е.Щербина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.244-245.

**Стадник, Г.А.** А.С.Макаренко о развитии познавательной активности детей в процессе их общения с родителями / Г.А.Стадник // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.297-298.

**Стеблянко, М.И.** Воплощение идей А.С.Макаренко в практике трудового воспитания студентов естественного факультета Сумского пединститута / М.И.Стеблянко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.163-164.

**Суряднова, В.П.** Использование идей А.С.Макаренко о трудовом воспитании в практике работы со студентами естественного факультета педагогического института / В.П.Суряднова // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.172-173.

**Тарелкин, Ю.П.** Разработка А.С.Макаренко методологических проблем формирования социально активной личности / Ю.П.Тарелкин // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.21-22.

**Тарельник, Б.И.** Некоторые вопросы методологии коммунистического воспитания в педагогическом учении А.С.Макаренко / Б.И.Тарельник // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.35-36.

**Твердохлеб, Н.М.** Использование педагогического наследия А.С.Макаренко о морально-психологическом воспитании студентов / Н.М.Твердохлеб // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.83-84.

**Фокина, И.Д.** А.С.Макаренко как литературный критик / И.Д.Фокина // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.281-282.

**Фокина, И.Д.** А.С.Макаренко о воспитательной роли советской литературы / И.Д.Фокина // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.294-296.

**Хекало, М.А.** А.С.Макаренко о роли личности учителя в учебно-воспитательном процессе / М.А.Хекало // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.233-235.

**Хекало, М.А.** Педагогические идеи А.С.Макаренко и вопросы студенческого самоуправления / М.А.Хекало, Р.И.Цыба // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.98-99.

**Цыба, Р.И.** Идеи А.С.Макаренко в ГДР и ФРГ (Одна проблема - два противоположных подхода) / Р.И.Цыба, М.К.Бобок // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.52-54.

**Черныш, М.П.** Прекрасное пробуждает доброе / М.П.Черныш // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.198-199.

**Чернюк, Н.И.** Некоторые аспекты труда как нравственной категории / Н.И.Чернюк, Р.Д.Тишкова // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.60-61.

**Четверик, Н.Ф.** А.С.Макаренко и преподавание литературы / Н.Ф.Четверик // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.287-288.



**Четверик, Н.Ф.** Педагогические идеи А.С.Макаренко и вопросы преподавания русской литературы в современной школе / Н.Ф.Четверик // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.214-215.

**Швачко, К.К.** Применение педагогического наследия А.С.Макаренко в воспитательной работе кураторов студенческих групп / К.К.Швачко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.128-130.

**Швачко, С.А.** Реализация педагогических принципов А.С.Макаренко в работе со студентами / С.А.Швачко // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвящённой 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.230-232.

**Швачко, С.А.** Роль самостоятельной работы в формировании учителя иностранного языка / С.А.Швачко, Л.И.Клочко-Деревянко // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.175-176.

**Шведова, А.В.** Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современная система профессионально-технического образования / А.В.Шведова, М.Е.Рысина // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.132.

**Шевченко, С.Н.** Развитие идей А.С.Макаренко о роли знаний в воспитании / С.Н.Шевченко, И.В.Кайда // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.171-172.

**Шехтерман, Е.И.** А.С.Макаренко о педагогическом сознании / Е.И.Шехтерман // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.25-29.

**Щербина-Яковлева, Е.Е.** Наследие А.С.Макаренко и преодоление моментов иррациональности в педагогической деятельности / Е.Е.Щербина-Яковлева, Е.Н.Лазарева // Творческое наследие А.С.Макаренко и современная школа : Тезисы докладов и сообщений на Республиканской научно-практической конференции, посвящённой 100-летию со дня рождения А.С.Макаренко. – Сумы, 1988. – С.12-13.

**Юрьева, В.Д.** Общение как фактор развития и воспитания гуманности (на материале художественно-педагогического наследия А.С.Макаренко) / В.Д.Юрьева // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.195-196.

**Юрьева, В.Д.** Основные условия формирования личности будущего строителя коммунизма (на материале художественных произведений А.С.Макаренко) / В.Д.Юрьева // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.87-88.

**Яковлева, Е.Е.** А.С.Макаренко о диалектике и логике коммунистического воспитания / Е.Е.Яковлева // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.41-44.

**Якубанец, Г.П.** Условия формирования эстетического отношения к труду в педагогическом наследии А.С.Макаренко / Г.П.Якубанец // А.С.Макаренко - педагог и писатель : Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции "Педагогическое наследие А.С.Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания", посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося педагога и писателя. – Сумы, 1978. – С.160-161.

## Зміст

1. Передмова.....	3
2. Життєвий та творчий шлях А.С.Макаренка.....	6
3. Творча спадщина А.С.Макаренка.....	21
4. Бібліографія:	
4.1. Твори А.С.Макаренка.....	24
4.2. Постать А.С.Макаренка в дослідженнях.....	29
4.3. Творчий доробок викладачів-макаренкознавців СумДПУ ім. А.С.Макаренка.....	77

**Інформаційне видання**

**Спадщина А.С.Макаренка і педагогічні  
пріоритети сучасності**

Біобібліографічний покажчик

**Укладачі: Горова Зоя Михайлівна,  
Сенча Ірина Віталіївна,  
Борисенко Олександра Іванівна**

Суми: СумДПУ, 2008 р.  
ДК №231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск Бугаєнко В.В.

Редактор Сенча І.В.  
Комп'ютерний набір Сенча І.В., Борисенко О.І.  
Комп'ютерна верстка Сенча І.В.







